Ч. 21 (14.853). Львів, неділя 30. січня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060. Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Архиєпископ Олексій виїхав до Гриньок.

Православна Митрополія у Варшаві видала комунікат, в якому повідомляє, що у звязку з відомими подіями на Кремянеччині, виїхав туди архиєпископ Олексій для потішення православних вірних. Комунікат згадує про зворушливі сцени, з якими православного владику стрічало українське православне населення.

Москаль — першим секретарем КП(б)У.

Косіора заіменували заступником голови раднаркому СССР. Новим першим секретарем КП(б)У став на його місце москаль Хрущов, дотеперішній секретар московського обласного партійного комітету.

Рузвельт домагається поважної розбудови американських збройних сил.

Президент Злучених Держав Рузвельт предложив конґресові (парляментові) внесок вианґажувати нові кредити на скріплення американських збройних сил, а саме:

8.800.000 дол. на летунську оборону, 450.000 дол. на уліпшення військових резерв, 6.000.000 дол. на технічні уліпшення і випосаження арсеналів, 2.000.000 дол. на збільшення припасів муніції, 15.000.000 дол. на будову кораблів.

Крім того през. Рузвельт домагається спеціальних законів, які обмежилиб заробітки підприємств, що продукують воєнні матеріяли.

МОБІЛІЗАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

Додаткові кредити на військові цілі, що їх передбачує Рузвельт, призначені у великій частині на підготову економічної мобілізації Злучених Держав.

Виробляти й маґазинувати воєнний матеріял заздалегідь остільки недоцільно, що з огляду на постійний поступ військової техніки він старіється. Тому американський уряд хотів би так зреорганізувати промисл, щоби він міг на вибух війни негайно занятися продукцією воєнних матеріялів. Тому Рузвельт передбачує 6-міліоновий кредит на виріб моделів, які дістали би приватні фабрики, щоби могли приступити до продукції від перших днів війни.

РОЗБУДОВА МАРИНАРКИ.

На основі предложеного американському парляментові додаткового буджету поємність кораблів, що їх мають почати будувати до 1. липня 1938 р. збільшиться на більше як пів міліона тон. У пляні розбудови фльоти передбачено:

5 панцирників тонажу 175.000 тон, 2 авіоматки — 30.000 тон, 10 легких кружляків — 78.754 тон, 33 контрторпедовці — 50.000 тон, 15 підводних човнів — 13.658 тон. 4 кораблі для ескорти підводних човнів — 36.200 тон, різні помічні одиниці — 38.250 тон.

ПИТАННЯ ТОНАЖУ ПАНЦИРНИКІВ.

Панцирники матимуть по 35.000 тон поємности. Зрештою зближені до уряду кола твердять, що тонаж панцирників ще не вирішений; він мабуть перевищить максимальну поємність передбачену в морських договорах: вашинґтонському й льондонському. Рішення в цій справі залежить від висліду англьо-американських переговорів.

Жиди хотять еміґрувати з Румунії.

140 делеґатів румунських сіоністів відбуло в Букарешті нараду над зорганізуванням еміґрації жидів з Румунії.

Ґрупа жидів передала премієрові меморіял, в якому стверджує, що необхідно утворити десь у колоніях новий осередок для жидівських еміґрантів.

РУМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО ЖИДІВ ТА КОМУНІСТІВ.

Премієр Ґоґа ствердив у розмові з представником „Дойче Нахріхтенбіро“, що до вирішення жидівського питання є тільки один вихід: зібрати всіх жидів на ще вільну територію і створити там жидівську національну державу.

На запит, як ставиться нова Румунія до большевизму сказав премієр: „Певно, що не всі жиди комуністи, але не знаю як це розуміти, що комуністичні агенти в Румунії переважно жиди. Наш світогляд і наша воля охоронити румунську державу ставить нас у табор отвертих і рішучих ворогів большевизму“.

При кінці висказався премієр за ширим співробітництвом з національними меншинами: з мадярами й німцями. Про українців не говорив нічого.

З Ради Ліґи Націй.

На вчорашньому пополудневому засіданні Рада Ліґи Націй займалась у першу чергу двома справами: звітом економічного комітету і санджаком Александрети. Польська делеґація перепровадила працю того комітету, мовляв: він в таких досить поважно спірішених і що важніше, демографічних справ. Справу Александрети відвигнув представник Туреччини, закидуючи ліґовій комісії, що вона безправно установила виборчу ординацію для санджаку, без згоди Туреччини і Франції.

—о—

Шкільна політика на нових рейках.

ЗЛУКА ШКІЛЬНОЇ САМОУПРАВИ.

Львів, 29. січня 1938.

В ділянці шкільної адміністрації, як теж і в ділянці шкільної та позашкільної освіти, виховання і культури йдуть сьогодні в Польщі значні спроби у тому напрямку, щоби шкільну самоуправу, зрештою законцо і в практиці дуже обмежену, злучити з територіяльною самоуправою створенням окремих освітніх волосних, міських і повітових комісій та шкільних доглядів. Для здійснення цього пляну внесено недавно в соймі урядовий проект закону про злуку шкільної самоуправи з територіяльною, який уже й рішила соймова адміністраційно-самоуправна комісія на свому засіданні в пятницю 28. ц. м., перевівши у ньому значні зміни.

Попри земельні є шкільні справи тими, що нас найбільше цікавлять, бо коли перші мають дати масам варстат праці і хліб, то другі формують його душу і світогляд, що без сумніву на майбутнє стає в допомогу і при добуванні кращих умовин навіть фізичного істнування. А що новий законопроект уводить багато новин з адміністраційної, орґанізаційної, освітньої, виховної і загально культурної ділянок, то й слід з тим проектом і нашому громадянству ближче зазнайомитися.

Дійсної шкільної самоуправи, навіть у границях як це було в Галичині за австрійських часів, Польща нині зовсім не знає. На територіях колишньої Росії, що входять тепер у склад польської держави, в довоєнних часах не було взагалі ніякої шкільної самоуправи. У пруській займанщині істнували самоуправні шкільні догляди і шкільні депутації в поодиноких одиничних громадах (збірних громад до 1933. р. подібно як і в Галичині там не було), і на двірських обшарах, що обіймали замешкалих там заінтересованих родичів і найчастіше були зорґанізовані на конфесійній основі. Збирали вони фонди на школу і ними диспонували під безпосереднім доглядом шкільних властей. Отже виконували здебільша фінансово-адміністраційні завдання.

В Галичині удержання вселюдних шкіл було оперте на місцевих шкільних фондах поодиноких громад або їх союзів і спиралось на територіяльній, а не конфесійній основі. Місцевими шкільними фондами завідували місцеві шкільні ради, яких склад і завдання нормував краєвий шкільний закон з 23. травня 1895 р. Шкільний нагляд виконували окружні шкільні ради, покликані до життя краєвим законом з 25. червня 1899. р. Верховний нагляд над цілим вселюдним шкільництвом, як і начальну адміністрацію мала краєва шкільна рада, до якої належала й обсада постійних учительських посад, при чому деякий вплив на цю обсаду був застережений теж і місцевим та окружним шкільним радам. Уся та тристепенна шкільна самоуправа мала у свому складі перевагу громадянського чинника, а поодинокі віроісповідання мали у них своїх постійних відпоручників. Це було важне для нас, українців, бо всюди мали ми забезпечене принайменше одно місце в особі місцевого греко-кат. душпастиря в місцевих шкільних радах, або відпоручника греко-кат. ординаріяту у вищих установах шкільної самоуправи.

Краєву шкільну раду у Львові заліквідували зовсім, а куратори шкільних округ у Львові і

Кракові є тільки установою державної шкільної адміністрації, де рішає сам куратор без якоїнебудь співучасти громадянського чинника. Теж саме є і в шкільних інспекторатах. Обі установи чисто польські і ведуть відому нам шкільну політику, проти якої ми з національних і віроісповідних мотивів маємо дуже багато застережень і яку змушені поборювати.

Розпорядком міністра віроісповідань і освіти з 8. лютого 1921 р. унормовано в Галичині склад і круг діяння місцевих і повітових шкільних рад, яких давнішу компетенцію значно обмежено. Законом з 17. лютого 1922. р. у тексті закону з 25. листопада 1925. р. про закладання та удержання публичних вселюдних шкіл обовязок удержання тих шкіл наложено на територіяльні громади, зберігаючи за органами шкільної самоуправи права щодо господарки фондами на цілі вселюдного шкільництва. Нові компетенційні трудноші у цій ділянці повстали з хвилиною, як увійшов у життя закон про частинну зміну устрою територіяльної самоуправи з 23. березня 1933. р., що признав волостям деякий вплив і в ділянці шкільної адміністрації. В той спосіб витворились деякі суперечности, які має усунути згаданий на вступі законопроект.

Цей проект закону покликує окремі органи для координування співпраці територіяльної самоуправи зі шкільними властями і для виконання завдань, які торкаються вселюдного навчання і доповнюючої освіти, основування, удержування і будови прилюдних народніх і доповнюючих освіту шкіл. Спеціяльними органами для повищих справ є освітні волосні міські і повітові комісії і шкільні догляди („дозори").

Компетенція освітньої волосної (міської) комісії така: 1) ставити внески до буджетів і опінювати буджетові преліминарі поодиноких публичних вселюдних шкіл та завелень доповнюючої освіти і преліминар волости (міста) на ділн шкільництва, освіти і культури, та доглядати над виконанням намірів, устійнених в буджеті волости (міста) на ті цілі:

2) ставити й опінювати внески, що торкаються несення волостю помочі освітнім організаціям і установам щодо справ у точках 5) і 6);

3) повідомляти шкільні власти про потреби шкіл;

4) видавати на жадання шкільних властей опінію про проекти змін сітн публичних вселюдних шкіл і про внески, що торкаються закладання шкіл для додаткової освіти і виступати до шкільних властей з внеском у тих справах;

5) ініціювати творення і співділати в організації і веденні удержуваних територіяльною самоуправою шкіл і освітніх, виховних і здоровних установ, як: передшкілля, шкільні бурси, бібліотеки, осередки сільської культури, освітні світлиці, оселі і шкільні порадні, грища, спортове уладження і т. д.,

6) ініціювати і співділати в організації і веденні праць в обсягу позашкільної освіти;

7) ініціювати і співділати в організації для публичних шкіл опіки над здоровлям учнів і в запевненні відповідних умовин гігієнічно-санітарних помішень, шкільних терепів і т. п.;

8) організувати матеріяльну допомогу для незаможних учнів для дальшої їх освіти;

9) співділати зі шкільними опіками;

10) опікуватися будовою публичних шкіл і мешкань для учителів і підіймати ініціятиву у цьому обсязі;

11) полагоджувати інші справи, поручені їй окремими приписами.

В склад волосної (міської) освітньої комісії входять представники волосної (міської) ради, представники учительства, предсідники шкільної опіки і два делегати, покликані комісією, а предсідником комісії є війт (бурмістр, президент міста) або визначений волосною (міською) управою один з її членів, якщо війт (бурмістр, президент міста) не схоче сам особисто обняти проводу комісії.

Ця точка проекту викликала в соймовій комісії дуже живу і довгу дискусію, в якій кількакратно забирав голос міністр віроісповідань і освіти Свентославський. В соймовій адміністраційно-самоуправній комісії брали участь як її члени посли д-р Степан Баран і д-р Корнило Троян. Українські посли зголосили внесок, щоб у волосній (міській) і повітовій освітній комісії засідали з рішальним голосом представники віроісповідань, що мають свої душпастирства на терені волости (міста) чи повіту, як це було в Галичині за Австрії у місцевих і окружних шкільних радах. Цей внесок перепав, а перейшов внесок референта посла Длугоша, що у згаданих комісіях віроісповідні представники засідають тільки у дорадчим голосом.

Компетенція повітових освітніх комісій є подібна до компетенції волосних (міських) освітніх комісій, а її склад спирається на тих самих засадах, що й склад волосних (міських) освітніх комісій.

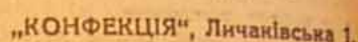
Проект творить шкільні догляди („дозори"), до яких належить вести слідство і карати за проступки проти постанов про шкільний обовязок. В його склад входять: делегат волосної (міської) управи як предсідник і два члени, покликані волосною (міською) освітньою комісією, з яких один має бути учителем.

На внесок референта пос. Длугоша, узгіднений з урядом, комісія перевела основну новелізацію закону з 17. лютого 1922 р. про основування й удержування публичних вселюдних шкіл, змінюючи, чи скреслюючи цілу низку статтей цього закону. У первісному урядовому проекті цієї новелізації не було.

Передбачена теж у проекті окрема установа т. зв. шкільна опіка, яку твориться при кожній публичній вселюдній і доповнюючій школі. Склад, обсяг діяльности і організацію шкільних опік устійнить пізніше окремий міністерський розпорядок.

Закон входить в життя з днем 1. вересня 1938. р. і обовязує на території цілої держави з винятком шлеського воєвідства.

Так виглядає у зарисі і у важніших подробицях ухвалений у соймовій комісії законопроєкт про злуку шкільної самоуправи з територіяльною. Фактично нема там багато з дійсної шкільної самоуправи, на яку громадянство не буде мати ніякого більшого безпосереднього впливу, бо про все рішатимуть чинники у великій мірі залежні від органів державної адміністрації. Невдовзі буде проект дискутований на пленумі сойму, де викличе без сумніву широку дискусію.

Два чужі поважні голоси про Україну.

I. ЧИ УКРАЇНА НІМЕЦЬКА КОЛЬОНІЯ ЧИ СОВІТСЬКА?

Під таким наголовком появилась 25-го ц. м. у „Журналь де Женев" стаття ред. П. Е. Бріке", яку подаємо в перекладі, стримуючись від усяких уваг чи застережень:

„Німеччина намагається скольонізувати Україну", твердять охоче прихильники Совітів. Цей демагогічний вислів призначений бути страшаком має всеж той добрий бік, що він хвилює опінію. Її цікавить те, якої думки тримаються самі українці в цій справі. Не можна також поминути без уваги і ті поважні заяви, які зробив в цій справі п. Мудрий, заступник голови польського Сойму. Промовляючи в комісії для закордонних справ п. Мудрий зазначив передовсім, що проголошуючи мирні наміри СССР послуговується Комінтерном, щоб сіяти ворожнечу кляс у цілім світі та готувати війну".

У цьому місці ред. Бріке наводить із промови пос. Мудрого місце, де він каже про фікцію української держави в Совітському Союзі, про страшне гноблення українців — масове винищування інтелігенції, розстріли, заслання і плянове виголоджування багатої країни в користь Москві.

Далі каже ред. Бріке:

„Факти подані самою совітською пресою скріплюють ці слова. По самогубстві Скрипника навесну 1933 р. Україною кермував росіянин Постишев. В початку 1937. р. Постишева „усунули". Його наступник Косіор, не більше українець ніж він самий перебуває тепер у тяжкім становищі. Він намагається у великім київськім часописі „Вісти" скинути на українських націоналістів відповідальність за господарські поразки, за які його мабуть незабаром увязнять. Справжнім господарем є міністр внутрішніх справ, жид Леплевський, креатура Єжова, шефа московського ГПУ

„Українські комуністи в київськім уряді не мають змоги там утриматися. Голова уряду, Любченко, покінчив „самогубством" минулого серпня по дискусії в мовній справі, де він твердив, що впроваджувати московську мову від другої кляси народньої школи хибно. Господарі України звернулися тоді до української молоді: комсомолець, колишній „безпризорник" Бондаренко висувається на чільне становище. Його зліквідовано вже в кінці останнього жовтня, і цим доведено, що українська молодь не комуністична. Колишнього заступника голови уряду, Коцюбинського і комісаря справедливости Порайка увязнено, першого з них недавно розстріляно.

„Ці засуди на смерть показують, що українські політичні керманичі, навіть комуністи піддаються впливам національного оточення, яке спонукує їх робити уступки і здається, що українець не може бути ані комуністом [illegible]лінистом. Це доводять обвинувачення [illegible]вані проти них. „Вісті" з 24. IX. скаржаться, [illegible] в школах Харкова „ненавидять московську [illegible]ву", що є знаком „звіриного націоналі[illegible]". Коли Затонський був міністром освіти, [illegible]словився 18. вересня м. р., що українські [illegible]налісти, прихильники наступників Петлюри [illegible] численніші ніж троцькісти. Дня 15. і 16. [illegible] скаржився Косіор, що „петлюрівці намагаю[illegible]ся зірвати приязнь, яка обєднує українськ[illegible] нарід з великим московським народом".

„Цю тему преса все відновлює, а це [illegible] характеристичного неспокою. Чи ці [illegible]язні, за які так бояться, справді міцні? [illegible]лять Косіор і Кудрявцев — націоналі[illegible] елементи запосіли Академію Наук, Медичн[illegible] Інститут, народню освіту, кіно, театр, [illegible]ство справедливости, транспорт, фабрик[illegible] [illegible]ське господарство і колгоспи. Треба себе [illegible] запитати, щож лишилося ще ненарушен[illegible] Українську мову полюють у пресі, з [illegible] радіо. ГПУ не дармує. Все більше [illegible] ведуть проти патріотів. Статистика [illegible] самої совітської преси згадує про 49 [illegible] смерть за два останні тижні жовтня [illegible] і 4800 за 1937 р. у Союзі. Так виглядає [illegible] під якою українці живуть 18 років.

„...Який-же висновок з цього? Коли [illegible] протиставляться комуністичному [illegible] не для того, щоб дати місце німецькій [illegible]зації. Але що робить Ліґа Націй [illegible] західні держави дбали колись про те, [illegible] бити українцям їх долю стерпною? [illegible] можуть дивуватися, коли в такій [illegible] звертаються до тих, які мають [illegible] їм? Ні від кого не можна жадати, [illegible] ізму припечатував свій власний [illegible] Коли Франція та Англія хочуть [illegible] Німеччині йти на Україну, то вони [illegible] гукнутися на поклик правди і людяности".

II. УКРАЇНА У 20-ЛІТТЯ ПРОГОЛОШЕННЯ СВОЄЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

Під таким заголовком помістив [illegible] італійський журналіст Енріко [illegible] в „Корієро Діпльоматіко е Консолярe" [illegible] важніші місця подаємо в перекладі:

„17-та стаття Конституції Союзу Сов[illegible] яка ще й тепер є в силі — каже [illegible] кожна федеративна республика [illegible] вийти свобідно із звязку Союзу С[illegible]

„Уважаємо, що цього більше [illegible] щоб застрашені покотухи міжнародн[illegible] ва не кричали, коли побачать, що [illegible] мо справу незалежности України [illegible] коли дискусія над подібним [illegible] наміру нарушити принцип суверенн[illegible] ської держави, це не означає [illegible] внутрішню політику чужої держави

„Питання незалежности України торкаеться виключно українського народу. Врешті цю проблему обговорюють і за її розвитком стежать дуже зблизька всі великі держави: починаючи від Анґлії до Сполучених Держав Америки, від Німеччини до Франції і до Японії так, що і нашим обовязком є також в Італії питання це обміркувати обєктивно.

„На 22-го січня припадає двацятьліття проголошення незалежности України. Цей день — у всіх краях цілого світу, де тільки беться українське серце, згадують святами, забуваючи, про всі політичні концепції та партії. Навіть на большевицькій Україні, де панує немилосердна і вбивча реакція, кожний українець, в душі, навіть коли — через слабодушність, болючу конечність, чи дитячу ілюзію, прилюдно признається до комунізму, звертає свою думку на короткий, проте славний період повної незалежности своєї батьківщини."

Після цього чільний публіцист і дипльомат переповідає поетично всі етапи нашої революції, починаючи від кронштадтського бунту, покрез заходи українських делеґатів на Мировій Конференції аж до большевицької окупації.

Ось кілька місць з останньої частини цієї цікавої статті:

„Залізний, огненний трикутник стискає українців, які борються з розпукою проти всіх і вся: чуже військо, епідемії, зради, супротивности. Січові Стрільці бються як герої разом зі стрільцями Петлюри, записуючи сторінки чудесної епопеї. Та прикмети не встоюються супроти змови сили й інтересу...

„Час минає і події дозрівають. Світ бачить московську небезпеку і починає протидіяти. Українці вірять у цей рух відпору і ворожих настроїв, що починає зароджуватися проти розкладового бацилля москалів. Вона вірять у свободу своєї батьківщини і звертають свій зір до держав, які більше ніж інші заінтересовані в русі української незалежности.

„З українських степів глядять більш охоче на Італію, яка не має намірів заволодіння і панування і вміє бути дійсним і щирим приятелем. Італія теж дивиться з довірям на Україну, для якої може наближається світанок свободи..."

Галицькі москвофіли у пошуканці нових доріг.

Вже від довшого часу читаємо у москвофільській пресі заповіди про якусь реорганізацію партії, оживлення діяльности „старорусько'" преси і видавництв, тощо. Як перша ластівка тих вісток появилася заява „офіціяльного" органу партії РСО („Землі і Волі") що від нового року поширює свій обєм аж на... **чотири сторінки!** Характеристичне до того, що минулого року не відбувся щорічний зїзд відпоручників — мужів довіря партії. Виходилоб, що верхівка не устійнила ще головних напрямних своєї ідеольоґії і діяльности.

Та в пресі вже зустрічаємо деякі багатомовні прояви. І так у святочному числі „Землі і Волі" ч. 1 з 9. І. 1938 находимо фейлетон, оповідання В. Н. Свірнюка п. з. „Корчунок знад ліса".

Це типова аґітка на совітський зразок, що має на меті зогидити в очах читача усе, що українське: українську орґанізаційну і просвітню працю, діяльність українських установ, українське духовенство, ну й очевидно греко-катол. Церкву передовсім, — та захвалити власну москвофільську роботу. В чому заключається ота робота? Грубо помилявсяб той, хто подумавби, що москвофілам залежить на якихось конструктивних змаганнях, а не на новій спробі знаної нам з минулого деструкційної кирині. Характеристику, суть та ідеал такої праці подає автор устами видуманого українського діяча, о. Тодорчика, котрого, ясна річ, змальовує як воплочення злого духа (подаємо в ориґінальному правописі „Землі і Волі"):

„Москвофільство переходить до наступу в новій формі, тримаючися страшної тактики: зверха ніби українец, а в души запеклий москвофіл. Юрко і его син — клясичний примір; оба належат до украінских товариств і тихо ведут там руску пропаґанду. І що найстрашніше: село симпатизує з ними і рущится..."

Отже все по старому! Бо москвофіли чи пак „старорусини" ніколи до нічого іншого не були здатні, як лише до того, щоби розбивати українську творчу працю. Це рація і ціль їх істнування. Що-правда — до валенродизму ще не годяться, бо для цього потрібна або велика культура (чи декаденція культури) або велике лукавство.

Та в цій самій аґітці є ще одна новість. Як давно у своїй пресі і своїх видавництвах „старорусини" вчили і призвичаювали нарід утотожнювати поняття „русин" і „русскій" тобто „москаль", а „Русь" і „Росія"? Це була їх постійна тактика жонґлювати одним „с" та двома „сс". Але тепер їм та забава в „сліпу бабку" трохи попсувалася. Не так то легко змінити „Совіти" на „Русь", а большевицьких правителів на Україні на „русинів". Та чого не вдіє сприт, скріплений свідомістю свого безвихідного положення та бажанням зберегти бодай фізичне животіння! І ось п. Свірнюк дає зразок як це зробити.

„Большевики... кацапи з села!" — кричить Федір, слуга о. Тодорчика. Так ніби українці прозивають кацапів. Та ми знаємо, що прозвиська полишаються часто як почесні назви одиниць, партій, навіть цілих народів. Отже і синонім „кацап" (галицький „старорусин") і „большевик" може полишитися як трівке надбання „старорусинів", особливо, коли вони того бажають та зате самі подбають...

Те саме святочне число „Землі і Волі" принесло ще одну квітку. На стор. 14-ій ..портрет Сталіна. Так собі без нічого. Ані тексту до цього ані якоїнебудь, хоч короткої згадки, до чого цей портрет потрібний. Тільки підпис „Сталін — диктатор совітської Росії".

Треба зазначити, що між „Землею і Волею" та „Русским Голосом" покищо є все таки ріжниця. „Р. Г." — це орґан призначений для інтеліґенції, котрої велика більшість, це справжні москалі зпоза Галичини, еміґранти і мешканці Волині. На них спирається матеріяльно „Р. Г.", бо з „ґаліцкими русскими" не далеко заїдеш. А ті справжні москалі знають Росію та їм не можна так безцеремонно демонструвати факірських штучок з трьома мячиками „Русь"-„Росія"-„Совіти" — як на це може дозволити собі „Земля і Воля", котра пише для неосвідомлених галицьких селян, яким віддавна вже казали, що Росія це рай на землі, без огляду на те, чи там панує білий чи червоний цар. Цікава є позиція самого редактора „Р. Г."-у, Сірка-Кареніна-

ЕДМОН АБУ. 2

ПАРЦЕЛІ НА ПРОДАЖ.

Оповідання.

— Шангрі, не дратуй мене.

— Стрівай! Той архівар — рідкий тип. Мешкає високо на Амстердамській вулиці зі своєю донькою, сестрою та служницею. Мешкає на четвертому поверсі; є там три спальні без сальону. Вікна виходять...

— Бувай здоров, Шангрі.

— Тримайся, маестро. Але знай, що вікна виходять на площу десять тисяч метрів, яка належить до них. Уже йди.

— А далі?

— Десять тисяч метрів по сто франків це мільйон. Хто не вірить, нехай перекине табличку Піфагора. Це-ж мільйон.

— Але яким способом?

— Не хвилюйся. Він цього не вкрав. Можна вкрасти портфель, але не чужі парцелі. Не [illegible] би до кишені. У 1830 році, кілька днів по липневій революції, Ґаяр дістав спадщину від якогось вуйка з Нарбони сімдесятьпять тисяч франків. Він хотів ці гроші помістити десь безпечно і вложив їх у землю. За ці парцелі заплатив тоді сім франків метр.

— І не продав їх досі? Чому?

— Від першої хвилини він вивісив там табличку „Парцелі на продаж, разом або поодиноко" [illegible] не стягнув його. На другий день, по [illegible] давали йому десять тисяч заробітку, але він сказав собі: „Отже я не зробив злого інтересу і затримав ґрунт. Коли почали будувати Сен-жерменський дворець, якийсь спекулянт давав йому за цей ґрунт двісті тисяч франків. Ґаяр почіхав собі ніс (це його єдина погана звичка) і заявив, що його жінка не дозволяє йому продати землі. В 1842 р. його жінка вмерла і товариство ґазового освітлення давало йому нечувану суму пів міліона. Він сказав собі годі: „Коли я вже чекав дванацять років, то можу почекати ще три. Бачу, що час працює за мене. Коли моя донька буде на відданні, тоді побачимо". Треба тобі знати, що його донька має рівно стільки, що ті парцелі. У 1850 р. коли його донька мала двацять років ціна парцель уже підскочила на вісімсот тисяч. Але старий не хоче позбутися ані парцель ані доньки — зокрема. Не можна було його переконати, що земля і дівчина то не те саме. Земля росте на вартости з часом, а дівчина тратить.

— А щож його донька?

— Нудьгує на своїх парцелях і вийшлаб заміж...

— Не має знайомих?

— Ні живої душі. Бо не можна-ж зараховувати до людей якогось старого нотаря з провінції та урядовців, які нагадують возних. А у трьох спальнях на четвертому поверсі балів давати не може. Я єдиний з ліпшого товариства маю до неї доступ.

— А вона не дуже бридка?

— Чудова!

— А як називається? Бо коли скажеш мені, що Евфрозина..

— Розалія... подобається тобі?

— Чому ні? Розалія... гарне імя. А вона має якусь освіту?

— Вона? Це-ж артистка. Така як ти і я.

— Будь ласка не мішай нас усіх.

— Ех, ти невдячний! Хоч вона і не грає на фортепіяні і не ходить до Люврі робити копій, але розуміється на музиці та малярстві. Вихована дуже строго: ходить до театру шість разів на рік, чотири рази на концерт і читає тільки вибрану лектуру, мало повістей, хіба анґлійські. Не має молодих свояків.

— Далі, далі!... Коли-ж ти мене представиш?

— Як хочеш зараз завтра. Я вже їм згадував про тебе.

— А щож ти їй сказав?

— Що ти єдиний з великих сучасних малярів, якого образів я ще не маю.

— На другий день по шлюбі зараз починаю малювати образ виключно для тебе.

— Дякую. І ти зробиш мені ще одну чемність.

— Може вклонитися?

— Не жартуй. Ти-ж знаєш, що я вже добігаю до сорока, а не маю посади. У мому віці усі вже сидять на якомусь місці. За три тисячі на рік, я міг би бути як люди. Ти маєш знайомих у вищих сферах.

— А щож ти вмієш?

— Усе, бо я нічого спеціяльно не вчився.

— Но, добре, побачимо. Коли йдемо завтра?

— Година друга. Тоді вона буде сама з тіткою. Ти прийдеш ніби за парцелею.

— Маю зайти за тобою?

Бондаренка, головного (та єдиного!) ідеольога москвофільської партії. І тут також треба признати, що від довгого часу він шукає якихось нових шляхів, якогось виходу з завороженого кола та раз-у-раз його спроби розбиваються об тверді лоби його однодумців. Ще недавно, бо минулого місяця, він лянсував одну свою концепцію, якій робила навіть рекляму познанська преса („Od Dmowskiego do Karenina"). Концепція досить чи пак зовсім примітивна, яку можна коротко зясувати так: „панруська" федерація і польсько-„панруська" конфедерація. Та цей трік розбився об нехіть „русских" зробити якийнебудь „ухил" в бік українського „сепаратизму", який як політичний чинник треба було взяти під увагу в „панруській" федерації. Фундаментальної засади: „адін Бог адін народ" не вільно навіть тепер, у таких змінених умовинах сучасної дійсности, піддавати у сумнів! — Саме тому провалився Каренін також з другою своєю тезою, яку вже цього місяця лянсував у своєму органі. Тезу, що, мовляв, можна вдоволитися покищо здобутками, які в сучасній дійсности єдино можливі, отже здобутками українських шкіл і прав для української мови, бо це чейже також „русскі" люди і „русскі" надбання. Ця теза п. Кареніна була льогічна і випливала з теорії „триєдиної нації", в якій великороси, білороси і малороси, від Попраду на півдні і Вілії та Німану на півночі, по Камчатку від Білого по Чорне Море — одна „русска" нація. Ми звертали увагу на конфлікт, в який попав був п. Плешкевич з тією теорією, коли на варшавському кооперативному терені впевняв про повну окремішність „русинів" від українців. Але всякі Плешкевичі цього не розуміють. І тому проти тієї тези запротестували не лише москалі з Волині, мовляв, українство це перехідна стадія до польонізації, але також здистансував Кареніна в його принципіялізмі його власний, галицький, вивчений ним нарибок, який менше рахується мотивами влади „рускої" рації та більше — ненавистю до українства.

Наші „старорусські" старші вівчарі не панують уже над своїм стадом. Але й того стада щораз менше, не вважаючи на всі ін'єкції життєвої сили, які дістає „старорусський" табор.

Холм лежить за Бугом.

РЕПОРТАЖ (III.)

ІЗ ЦИКЛЮ: „ГАЛИЧИНА НЕ КІНЧИТЬСЯ В СОКАЛІ".

Холм бо город бист создан Божвім веленьем. Стоїть'же столп поприще от города камен, а на нем орел камен ізваян...

Холм, січень 1938.

Заметіль. Білий пустар. Зорі й заметіль і більш нічого. Раптом десь з крутіжі снігу і вітру — дзвінки.

— Гей, гу-у, хто іде?

— А ви хто?

— Ми до Холма.

— А ми назад, до дому, дорогу замело.

— Бува-айте!

— Ні, я зайду за тобою, бо ти не знаєш моєї адреси.

— Це правда!

— Чи я мешкаю? От бігаю по світі. Но, до побачення, молодче!

Людвик Терамен Шандрі, без професії і без адреси був так званою мистецькою блощицею. Він мав хист вдиратися до робітень артистів, кадити їм в очі, розносити сплітки, „тикати" їм і видурювати маленькі образочки. Хоч він не був ні артистом ні критиком, він мав нюх антикваря, що вміє підшукувати образи, яких артисти радо позбуваються. Він умів вистоювати по робітнях і годинами вдивлятися у твори, висловлюючи нераз своє захоплення то знову критику. Як тільки якась річ йому дуже подобалася, він умів підносити її під небеса, щезати і знову появлятися. Нагадував магнет, що притягає деякі предмети. Він мав сміливість сказати артистові: „Ось твій перший архитвір. У дні, коли ти його створив, ти перестав бути звичайним малярем, — будуччина належить до тебе".

Тоді здіймав образ зі стіни, тримав його до світла, стирав з нього пил і проклинав тупих буржуїв, що не приходять сипнути золотом перед артистом. За який тиждень він умів вернутися і навіть не глипнути в той кут, де стояв архитвір, починав зідхати. То знову вбігав задиханий, переконаний, що оцінений ним образ купила англійська королева і хоче ще раз подивитися на нього.

(Далі буде).

Містерний гаманцевий годинник товариша віддзвонив дванацяту в ночі, коли ми станули під темним муром столпенської Данилової вежі. Зачинався новий, 1938 рік. Було біло і темно.

КАМІННЕ РЕБРО ІСТОРІЇ.

В далені, крізь сніг і заметіль — заблиснули віконні вогники. Вусатий дядько Яндрух висякав голосниво носа й притупуючи чобітьми, сказав:

— Якраз тираз було би вам добре заїхати ду двура. Пани сідають ду нуворічної вечері.

Рвійкий, солоний від морозу вітер видовжував його слова в тубальну монотонію. Товариш спробував лизнути стару вежу стрілистою струєю світла електричної ліхтарки. Світло заграло на пощерблених ребрах камінного стовпа, обвіяного снігом. Небо було чорне. Яндрух курив махорку й приглядався.

— Кельо вуно — чуєте — вже може туво стуяте?

— Оця Данилова вежа?

— Ага.

— А ви про короля Данила чули?

— А нуда, дійствітельно, так сказати, чув. Перед війною в училищі читали. Бувало за Євлогія често про це говорили. Даниїл був князь великий...

Зі славної Столпенської вежі „великого князя" залишилося вже — на жаль — тільки ребро, чорне, здвигнене острим гаком, мов одно рамя розломаного тризуба, в чорну ніч. Ще в 80. рр м. століття вежа — безсумнівно складова частина більшого замку, якого руїни оподалік відкопано — була досить щасливо захована. Сьогодні залишилось по ній — небагато.

А проте і цього досить, щоби навіть у таку зимову, морозливу ніч викликати думки, що поринають у часи — зперед 700 літ!

Вітер замінюється в оскаженілий вихор; темніє. Андрух забиває руки в клапчасту від сніжної заметілі бараницю. Хочемо нашвидко заінсталювати провізоричний фотопрожектор із ліхтарика й магнезії, щоб відфотографувати ляйкою вежу, в якій вже сім століть, у каменях віконних острілуків й залишках стрілецьких амбразур — спить надгранична сила колишніх українських могутніх володарів. Оригінальна думка! Хлопс! — вежа освітлена и щах! — вибухає патрон магнезії. Світлина зроблена. Хто зна, чи не вдасться, а може буде ще вартісніша. Одно певне: буде чорна, як чорна холмська ніч.

СМЕРЕКОВИЙ ДВІР З ГОРІЮЧИМИ ВІКНАМИ.

З розгоном віхали селянські сани на гамок вибіленого снігурою дворища. Смерековий двір жалівся шепотами розтеліпаних, замералих виноградних кос, звисаючих здовж стін зпоnід даху. Малі шибки вікон горіли яркими вітражами. Отара псів обскочила нас в неймовірним вереском. У світлицях було ясно, тихо, новорічно. На ватранах тріщали бревенця сухої березини. Вогонь ігрався у кришталях канделябрів, тонув у прозорости шампана, повзав по стінах, вибивах глухою мягкістю диванів.

— Затанцюєте одно танго?

— З найбільшою приємністю.

А кріпкий у поясі та словах пан-дідич сміявся крізь цигаро й говорив маленькій вчительці:

—Ви, пані, ще замолоді, ви ще не бачили, як виглядає дійсна революція, тому так боїтеся своїх хлопів, „найпочтивіших почтиваків" у селі.

— Але та рухавка була страшна, як вони всі страшно виглядали, я до нині не можу з... бути.

Сильвестрове товариство бавилося весело. При бріджі, танцях і чорній каві розмова формувалася в цікаві серпентини дотепу і галицької ельоквенції. Цензури не було.

Мала вчителька була другий рік на посаді. Бідувала. Хотіла підійти до дітей і людей у своєму селі (коло Холма) „з серцем, з душею". Почала вчити школярів патріотичних пісень. Люди усміхалися і були добрі. А потім прийшли — ви певно чули — жуківські події. Мій Боже, стріли, авантура, поліція на автах, крик дітей, розбурхане село, пустар.

— Це вас дивувало?

— Я вже привикла, але не можу зрозуміти, чого ті люди хочуть, чому і руські і польські хлопи комунізуються.

— А українці у вас є?

— Усі русини потаємно звуть себе так. Зрештою.., наші польські кольоністи теж пристали на їх сторону. Кажу вам, тут на Холмщині часами страшно жити.

Мала була схвильована і заспокоїлася ... йно у танку.

ДО ХОЛМА НЕДАЛЕКО!

Ще довго в ніч не спалося. Частина товариства з новорічними бажаннями і болем голови розїхалась, частина ночувала.

В моїй кімнаті за вікнами щось ... ло й шушурікалося. Безперечно був це ... чортів пес, я ні трохи в цьому не сумнівався, але було лячно.

Старий Яндрух — казав, що в ... дворі ночами стогнуть закатовані за ... люди...

І ще щось сказав, але що? Ага, ... жінка дідича була місцева українка ... Любила нарід, співала сільських пісень ... була пані. Але — кажуть — не видержала ... старий батько унутрі зачіненої церкви ... на себе руку, повісився.

Диви, диви — як у новелі. Не ... правдиві, ті людські помовки, чи тільки ... ки. В кожному разі сини про це ... дували, вони лиш задля моди дискутують ... в „українистичних квестіях". Треба ... тра до Холма, до Холма недалеко. ...

З трагедії народу і трагедії одиниці.

ПАМЯТИ Д-РА СИДОРА ГОЛУБОВИЧА.

Мабуть ніодна особа з галицько-українських діячів останньої доби наших визвольних змагань і близьких передвоєнних та повоєнних часів, що мають своє імя на сторінках нашої найновішої історії, особисто не оповита таким трагізмом, як особа д-ра Сидора Голубовича, що помер у Львові 12 січня ц. р. Цей трагізм посилюює і та обставина, що в особі покійного відбивається теж і трагізм нашої національної збірноти, передовсім тої її частини, що опинилася в межах сучасної польської держави.

Уроджений у селі Товстеньке, повіт Копичинці, в 1873. р. у заможній господарській родині, не зазнав В. Голубович уже з малку тих журбот і боротьби за саме істнування, що їх переходила і переходить досі велика більшість нашої середнешкільної і академічної молоді. Матеріяльні злидні були колись далекі від нього, що й відбилось на його зрівноваженій поставі, вдачі та стало підставою його великого оптимізму. З роду небуденно талановитий, вже як учень тернопільської гімназії, яку закінчив у 1893. р., вибивається Сидір Голубович на провідника своїх ровесників і товаришів.

Половина 90-тих рр. мин. стол. була часом, коли у нас в Галичині творилось нове політично-національне життя, у якому значну ролю грала й тодішня наша академічна молодь. Студенти львівського університету створили Академічну Громаду, якої першим головою став проф. др Іван Раковський. Сидір Голубович увійшов до першого виділу, а після Раковського став і сам його головою.

Після правничих студій він осів у 1898. р. в Тернополі як аплікант канцелярії адвоката д-ра Станислава Чікалюка, де й відбув цілу свою аплікантуру і в 1905. р. відкрив в Тернополі власну адвокатську канцелярію. Як адвокатський аплікант, опісля ще більше як адвокат брав Голубович дуже живу участь у місцевому громадянському житті у всіх його ділянках, передовсім у політичній. Він увійшов у склад управи Повітового Товариства Кредитового (нині Українбанк), став головою одної з найстарших у краю філій „Просвіти", яка за його головування купила в 1913 р. комплекс будинків при вул. Міцкевича та створила велику селянську бурсу. Був основником двотижневика „Подільський Голос", („Подільське Слово"), що його редагував та при допомозі якого зумів переведення національну і політичну організацію Північного Поділля.

С. Голубович — товариської, погідної вдачі мав хист гуртувати біля себе людей як співтоваришів праці. А була вона чимала і всестороння. Між іншими повстала тоді в Тернополі торговельна кооператива „Народній Дім", з якої пізніше утворилась „Будучність" з відомою фабрикою „Калина", як теж і теперішний „Подільський Союз Кооператив". Співтоваришами його праці були тоді між іншими покійні: радник Роман Сосновський і Остап Постригач, о. крилошанин Дамян Лопатинський, проф. Омелян Терлецький, о. крил. Володимир Громницький, з молодших проф. Іван Боднар та інші.

Др С. Голубович був теж визначним правником-адвокатом і промовцем та мав найбільшу на Поділлі адвокатську канцелярію, яку від 1911. р. провадив на спілку з відомим сіоністичним діячем д-ром Вальдманом. Виступав як оборонець у політичних процесах. Між іншим на спілку з д-ром Костем Левицьким як провідником лави оборонців і д-ром Вол. Загайкевичем боронив у Львові Мирослава Січинського, обвинуваченого за вбивство намісника Андрія Потоцького в дні 12. квітня 1908. р.

Самозрозуміло, що при перших загальних виборах до австрійського парляменту в 1907. р. висунено кандидатуру д-ра С. Голубовича з округу Тернопіль-Збараж-Козова. Не був С. Голубович ніколи демагогом, через те при виборах завдяки демагогії здобув посольський мандат Яків Остапчук як кандидат соціяльних демократів, якого поборов щойно при дальших виборах у 1911. р. В парляменті нераз забирав він голос у важних справах, головно господарських, а й помогою йому і при виборах до галицького сойму в 1913 р., коли здобув він соймовий мандат зі збаразького повіту.

Як парляментарист і член Народнього Комітету Української Нац.-Дем. Партії виконував Голубович совісно свої громадянські обовязки, але наперед не висувався. З приходом московської воєнної окупації в 1914. р. опинився д-р С. Голубович у Відні, де належав до т. зв. опозиції під проводом д-ра Евгена Петрушевича проти провідної тоді в нашій політиці трійці: д-р Кость Левицький, д-р Евген Олесницький і Микола Василько. Коли творили у Відні у травні 1915. р. Загальну Українську Раду, він як посол став її членом, але невдовзі вернувся до Львова, де став директором Центро-Банку і членом старшини в 1916 р. Ставропігійського Братства, будучи близько редакції щоденника „Українське Слово", тодішнього свого роду противника до „Діла".

До Тернополя вже більше не вернувся, що й вийшло на його особисту шкоду і на шкоду нашої справи на Поділлі. Після листопадового перевороту 1918. р. при сформуванні першого уряду 10. листопада 1918 р. під проводом д-ра Костя Левицького став д-р Сидір Голубович державним секретарем судових справ. По кількох тижнях, коли д-р К. Левицький уступив, станув у проводі уряду Західно-Української Республики, ведучи при цьому агенди державного секретаріяту фінансів та торгу і промислу. Під його вже головуванням проголошено акт великої історичної ваги — формальну злуку Зах. Української Республики з Українською Народньою Республикою в Києві 22. січня 1919. р.

На становищі голови уряду видержав С. Голубович до кінця. По переході за Збруч був Покійний у Камянці головою уповажнених диктатора д-ра Е. Петрушевича і брав участь у ріжних численних переговорах з наддніпрянським урядом та з представниками тамошнього українського громадянства.

І знову прийшла політична еміграція до Відня, з якої вернувся як один з перших. У Львові стояв Голубович від політики осторонь і вернувся до неї по двох роках щойно в 1924 р. в часі розколу у проводі тодішньої Української Трудової Партії як голова Народнього Комітету. Тут провозив недовго і при формуванні теперішнього УНДО в липні 1925 р. не увійшов уже до його управи і взагалі від політики громадянського життя усунувся назавжди. Зломаний ріжними фінансовими і родинними невдачами осів як адвокат у Залізцях — далеко від світа і бурливих подій, де й проживав до кінця життя.

Д-р Степан Баран.

ЗА ОКЕАНОМ.

РІЧНІ ЗБОРИ „ПРОВИДІННЯ"

В середу й четвер, 29-го і 30-го грудня м. р. відбулися у Філядельфії річні збори Головної Управи „Провидіння". Збори почалися богослуженням у Катедральному Храмі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії. Відправлено дві Служби Божі, одну в намірені всіх членів Т-ва, а другу за померших членів та панахиду за бл. п. єпископа Сотера Ортинського і померших членів „Провидіння".

На цих зборах уступив дотеперішній голова Т-ва о. Антін Лотович. На його місце вибрали головою о. Володимира Лотовича. Тайним голосуванням вибрали о. д-ра Миколу Копачука духовним управителем Т-ва.

НОВИЙ КАНЦЛЕР ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ДІЄЦЕЗІЇ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Преосвященний Константин іменував канцлером української греко-католицької дієцезії у Злучених Державах о. совітника Филимона Тарнавського, теперішнього пароха в Ню Йорку. Українське громадянство Злучених Держав прийняло це призначення з великою радістю, бо о. Тарнавський, довголітній діяч на церковній і народній ниві тішиться загальною повагою та щирою симпатією всіх кол нашого громадянства.

Вже молодим парохом о. Тарнавський визначився як народній діяч та був орґанізатором Зборівщини і членом Ширшого Народнього Комітету у Львові. В Америці пробуває вже понад 30 років, а всюди, де душпастирював, лишив по собі тривкі сліди на орґанізаційному полі. Від кількох років о. Тарнавський є також духовним управителем Ліги Української Католицької Молоді, яка під його проводом розвинула енергійну діяльність серед нашої молоді в Америці. Не вважаючи на поважний вік о. Тарнавський тішиться здоровлям та проявляє небуденну енергію і діяльність у церковній та громадянській праці.

Бажаємо о. Тарнавському і ми, зі „старого краю" всього найкращого на новому, відповідальному становищі.

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЧЕ ВІЧЕ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Віче українського жіноцтва, що відбулося у Філядельфії 19-го грудня м. р., відкрила голова орґанізаційного комітету п. Анна Бойко, яка підкреслила у своїй промові, що все зорганізоване жіноцтво, у рядах Союзу Українок Америки має стати разом із Всесвітнім Союзом Українок у Львові, щоб розвинути якнайтіснішу спільну діяльність. На вічу промовляла між іншими п. Олена Штоґрин, що здавала звіт зі своєї поїздки до „старого краю". Всі бесідниці закликали зібраних до праці для свого народу у „старім краю".

При кінці віче ухвалило такі резолюції:

„Товариства, Дочки України, Українських Американських Горожанок, імени Ольги Басарабової, імени Ольги Кобилянської, імени Наталі Кобринської, відділ молоді, і всі українки і українці, зібрані на вічу дня 19. грудня, 1937 р., в салі Товариства Горожан у Філядельфії постановляють:

1. Витаємо Всесвітній Союз Українок і радіємо його змаганнями поширити обєднану діяльність серед українок світу.

2. Заявляємо, що піддержимо Централю Союзу Українок у Львові в його акції поширення освіти селянки українки.

3. (У тій резолюції висловлено співчуття землякам у „старому краю").

4. Закликаємо українське жіноцтво Америки, щоб творило якнайбільше активних товариств по українських кольоніях Америки, та приєдналось до Союзу Українок Америки, щоб він як сильна організація міг працювати ще більше для української справи.

5. Закликаємо українських дівчат, роджених в Америці, щоб орґанізували свої товари-

ства і стали в ряди Союзу Українок Америки до праці для України.

6. Осуджуємо руїнницькі розкладові рухи, що ведуть до розбиття зорганізованого українського життя загалом, а жіночого зокрема.

Підчас віча перевели збірку на освіту селянки в Рідному Краю. Зібрано 46 долярів.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ КОНЦЕРТУ МАРІЇ СОКІЛ Й АНТОНА РУДНИЦЬКОГО У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

У Філядельфії наші відомі артисти, Марія Сокіл й Антін Рудницький виступили з другим концертом у своєму турне по Америці. Перший концерт відбувся в Дітройті. Про концерт у Філядельфії „Америка“ написала:

„Саля була переповнена як рідко коли бувало. Сидячих місць не стало і багато мусіли задоволитися стоячими місцями. З мистецького погляду всі мусіли признати що ще такого дійсно артистичного й гарного концерту не було в нашій салі. Співом пані Сокіл публика була захоплена й зачарована. Сила мистецького виконання рідної пісні полонила душі численної української громади нашого міста, так що воля булаб олухала чарівних пісень і мельодій в безконечність... Безперечно, що й мистецька гра на фортепіяні композитора п. Рудницького доповняє успіх високомистецького українського концерту“.

На цьому концерті п. Рудницький виголосив промову про завдання Української Народньої Лічниці у Львові закликаючи громадянство до підтримки цієї загально-національної української установи.

Після того пішли складки на Українську Народню Лічницю.

НАШІ АРТИСТИ У ВЛАДИКИ.

Наші артисти Марія Сокіл і Антін Рудницький зложили візиту Екселенції Кир Константинові Богачевському. Преосвященний приняв гостей на довшій розмові, розпитував про рідний край та розказував про Америку, цікавився пляном мистецької подорожі артистів по Америці та прихильно поставився до ідеї придбати фонди на розбудову Української Лічниці у Львові.

„Українського хлібороба позбавляють заробітку...“

ПРОМОВА ПОС. З. ПЕЛЕНСЬКОГО У ДИСКУСІЇ НАД БУДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА ТОРГОВЛІ І ПРОМИСЛУ.

На буджетовій комісії сойму обговорювали 27-го ц. м. буджет міністерства торговлі і промислу. Реферував пос. Сікорський, який піддав основній критиці діяльність міністерства. Референт довше спинився на картелевій політиці, виказуючи, що міністерство, правда, розвязало деякі картелі, але залишило основні, що безумовно вийшло на некористь людности.

Від УПР у дискусії над тим буджетом забрав слово **пос. З. Пеленський**, що у першу чергу занявся урядовим нафтовим законопроектом. Цим проектом затривожена людність, головно хлібороби, на цілому Підкарпатті. „Історія видобування нафти — говорив пос. Пеленський — на Підкарпатті має сумну традицію. У перших роках, коли почали на Підкарпатті добувати ропу, селяни попали в кігті визискувачів. За малі суми гроша відступали спекулянтам свою прадідну землю. Спекулянти багатились, селяни з жебрачим костуром ішли у світ. Часи змінились. Селянин уже розуміє вагу і значіння свого поля. Дальше бесідник наводить деякі приклади з законопроекту і вказує, що новий законопроект позбавляє хлібороба з Підкарпаття права власности, котре йому ґарантує конституція. В майбутности, згідно зі законопроектом, усякий спекулянт мав би змогу вписати нафтові права в гірничому уряді на землях хлібороба без усякої відплатности. Цей спекулянт два роки міг би тим селянським майном торгувати. Дальше навів як приклад справу продовження контрактів т. зв. „брут“. Великий чужий капітал мав би виключно виносити користи з Підкарпаття. „Ми не є противниками розбудови промислу. Навпаки, хочемо, щоб він розвивався, але жертвою великого міжнародного капіталу не сміє падати хлібороб Підкарпаття. Проти цього всі хлібороби, якнайрішучіше застерігаються. Дивним дивом, цей законопроект складено виключно в порозумінні з представниками великого промислу, виключаючи представників хліборобів. Домагаємось, щоби вислухано голосу хліборобів. Не можуть повторитися часи, коли то хлібороб на власнім терені падав жертвою великого міжнароднього капіталу.“

У дальшій частині промови пос. Пеленський представив, як уряд підтримує хліборобський промисл, особливо на Волині. Влада з політичних причин розвязує орґанізацію хліборобів „Сільський Господар“. Не з річевих господарських, але виключно з політичних мотивів унерухомлює районову молочарню в Княгининку, що за останній рік виплатила селянам 109.000 зол. Через унерухомлення тієї молочарні продовж 3-ох місяців селяни втратили щонайменше двацятькілька тисяч золотих. В додатку опечатано молочарські машини вартости 24.000 зол., котрі ржавіють, бо не вільно їх навіть наоливити. „Так то піддержується хліборобський промисл — говорив пос. Пеленський. — Що сказали би на таке польські хлібороби зі заходу. Напевно ніхто не відважився би відібрати їм права на заробіток. Це можливе лише на сході, бо там живе український хлібороб. Він може недоїдати, його вільно позбавляти заробітку лише тому, що він українець, хочби на тім тратив і експорт хліборобських продуктів держави.“

В кінцевій частині своєї промови бесідник домагався підтримки для домашнього промислу, бо це заробіток для малоземельних і безземельних селян.

По широкому світі.

Фінська преса стверджує, що ліквідація фінляндського консуляту в Ленінграді утруднить торговельні й навіґаційні справи.

У Гонконг вибухла епідемія віспи серед китайських утікачів.

Китайські студенти, які студіювали в Японії, вернулися домів. Лишилося там ще небагато.

Японський уряд відкликав більшу частину старшин, яких в обмін був вислав до СССР.

Американський президент Рузвельт обговорив з державним секретарем текст протестаційної ноти у звязку з побиттям американського дипльомата Аллісона.

В СССР випустили на волю синів б. посла в Осльо Якубовича, який вернувся до Москви. Сам він — як кажуть — буде приділений до праці в наркоміндел.

У китайському Туркестані, що є під совітськими впливами влада здушила повстання, яке вибухло у травні 1937.

В бельгійському сенаті рексіст Груне викликав велику авантуру, тому його усунули.

Румунський міністр закорд. справ заявив у Женеві, що його уряд домагається — згідно з домаганнями Польщі зперед 3-ох літ — щоби охорона меншин обовязувала всі держави, які мають національно несуцільне населення.

Португальський і національний еспанський уряд заперечують поголоски, немов би тим краям загрожував комуністичний замах.

Американський президент Рузвельт предложить парляментові проект збільшити стан війська постійного і готового до негайної мобілізації до 675.000.

Японська влада у Шангаю поширила каблеву цензуру також на шифровані телеграми торговельних підприємств. Британський ґенеральний консуль вислав протест проти кількох надужить японської цензури.

СВЯТА 22. СІЧНЯ.

В „УКРАЇНСЬКІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ ГРОМАДІ“ У ВАРШАВІ.

В доповненні нашої замітки про це свято у ч. 17. „Діла“ з 26. січня, подаємо, що це свято відкрив голова Б. Вітошинський рефератом, в якому проаналізував етапи української державности. Після того п. О. Шепарович виголосила вірш Вістового „Двацять літ тому“. П. О. Ортинський попередив гарним вступом відчитання III-го і IV-го Універсалу. Свято закінчилося відспіванням національного гимну. Салю „Студентської Громади“ виповнило студентство. Зі старшого громадянства не було майже нікого.

ДВАЦЯТІ РОКОВИНИ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ У ПРАЗІ.

День 22. січня вшанували майже всі українські організації і групи у Празі.

Центральний Союз українських організацій Тов. українських інжинірів, Єдність, Спілка Івана Мазепи і бувших українських вояків та інвалідів святкували цей памятний день 21. ц. м. в салі кавярні „Метро“ при участи майже до 100 людей, хоч це була пятниця. З гарними змістовими і відповідними на цей день промовами виступили генерал М. Ом. Павленко, проф. Андрієвський, інж. Галька і доц. д-р Дольницький. По закінченні відспівано „Ще не вмерла“ і „Не пора“.

Другий день, т. є 22. ц. м. був відповідніший, бо в суботу люди більше вільні, тож зібралося майже 2 рази тільки народу разом з гімназійною молодю в салі „Геольогічного Інституту“, де свято уладив Контактовий Комітет з [illegible] організаціями.

Відповідні до хвилини промови виголосили член Директорії п. Макаренко і проф. С[illegible]ський та про „Соборність“ п. Григорій. На [illegible]гал свято випало гарно, а гімназійний хор [illegible]тонував гимни: „Кде домов муй“, „Ще не вмерла“ й інші національні пісні, які співала громада.

В неділю 23. ц. м. уладили свято: Українська Громада, Українська Академ. Громада і Союз українських підкарпатських студентів. Зібралося понад 100 осіб, а переважала молодь. Промову виголосив д-р Ґалаґан, почім були 2 [illegible]ні реферати та декламації п. Антонович[illegible] студ. Криваничa, якого декламація „[illegible]“ Зореслава зробила найкраще враження. [illegible]нальними гимнами закінчено свято.

В „УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ“ У БІЛГОРОДІ.

„Українська Громада“ у Білгороді [illegible] 20-ліття проголошення самостійности [illegible] їни святочними сходинами у своїй домівці [illegible] боту 22. січня. Коім українців білгородської [illegible] кольонії на сходинах були присутні [illegible] „Вільних Козаків“ зі своїм окружним [illegible] інж. М. Букиним. Боснійських українців [illegible] п. М. Каган.

При цій нагоді треба замітити, що [illegible]ська Українська Громада проявляє [illegible]ність. Дня 6. лютого дає вдруге виставу [illegible] дії „Мартин Боруля“, а 19. лютого [illegible] церт творів М. Лисенка.

Дещо про великий процес ОУН на Волині.

Всі українські часописи подали вістку про великий політичний процес ОУН на Волині і, здається, в усіх цих часописах були деякі неточності. Скрізь говорилося про 75 осіб „студентської молоді“, а в деяких, що процес відбудеться „незабаром“.

Через те, що згадані неточні інформації дають неправдиве насвітлення нашої волинської дійсности та без потреби тривожать батьків-селян, які зрозуміли „незабаром“, що вже за день-два процес розпічнеться, — подаємо тут деякі певні відомости.

Перш за все не всі 75 осіб — студенти; навпаки, серед них студентів дуже мало. Більшість — селяни й міщани, а серед них — молода інтелігентська генерація, що народилася з цих станів. Значний відсоток числа 75 складають молоді українські купці, які, не маючи інших варстатів праці, взялися до торговлі, закладаючи собі одинцем чи на спілку невеличкі крамниці в надії з них жити. Отак з 9 осіб луцького повіту 7 купців і інжинір, 2 студентів.

Слідство спочатку велося двома прокуратурами — луцькою й рівенською. Недавно все зосереджено в руках рівенської прокуратури, та одночасно продовжено речинець слідства до 31. травня ц. р. Як бачимо, до процесу ще дуже далеко, а може бути й значно далі, якщо до згаданого дня слідство не буде закінчене.

Арештованих було значно більше, але вже в перших тижнях слідства звільнено кілька десяток осіб. З перечислених 75 один не живе, а деякі перебувають на волі; один студент продовжує студії. Затримані находяться в ріжних вязницях: в Луцьку, Рівному, Холмі.

Сподіваються, що з закінченням слідства число осіб, поданих у часописах, значно зменшиться.

Криваві переслідування сектантів у Бразилії.

Перед кількома днями подали ми вістку що у бразилійському місті дійшло до перестрілки між поліцією і якимись „релігійними фанатиками“, в якій згинуло понад 100 осіб. Щойно тепер агенція АТЕ приносить подробиці тої події: Влада розвязала одну секту, що здавна істнувала в Пернамбуко, забороняючи їй право сходин. Тому, що поліція не дала сектантам змоги збиратися у їхній святині, вони зійшлися в одному приватному домі на богослуження. Коли до того дому стала добуватись поліція, сектанти засипали її револьверовими кулями. Після дводенної завзятої перестрілки поліція вдерлася до дому; підчас того згинуло коло 150 сектантів і кількох поліцаїв.

—o—

Перед великою промовою Гітлера.

Німецький канцлер Гітлер виголосить 30. ц. м. велику промову, яку трансмітуватимуть усі німецькі радіостанції; він мабуть здебільша торкнеться господарських справ.

За приналежність до Організації Українських Націоналістів.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЗОЛОЧЕВІ.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Цього дня дальше пересдухували підсудних.

Підсудний **Павло Пущик** до вини не почувається, до ОУН не належав та навіть нічого про ту організацію не знає. В ніяких нелеґальних сходинах участи не брав, могили в Кривім не сипав. До всіх закидів признався був на поліції, але це тому, що його били. Ті зізнання на поліції неправдиві. Грипсу, що був писаний до нього і який він знайшов на подвірі тюрми в Золочеві, він не читав, бо дозорець йому його відібрав. Предсідник відчитує цей грипс. У ньому сказано між іншим і те, щоб Пущик відкликав свої поліційні зізнання мотивуючи це тим, що його на поліції били.

Підсудний Василь Єнджейовський до вини не почувається, до ОУН не належав, могили не сипав. Не знає, чому деякі товариші його обтяжили. На поліції признався до всього під примусом.

Те саме зізнають чергові підсудні: **Іван Карплюк, Василь Панчук, Олекса Думаньчук.**

Підсудний **Лев Степан Харчун** теж не почувається до вини, не належав до ОУН і не брав участи в сипанні могили. Кріса не мав, мав тільки фльоберт, який купив за 15 зол. При ревізії сам той фльоберт віддав поліції. На поліції потвердив зізнання, які йому підсунули.

Подібні зізнання зложили підсудні: **Степан Єнджейовський, Семен Панчук та Гриць Казанівський.**

Підсудний **Іван Шпак** зізнає так само. Летючок у Радехові не розкидав. Мав кріс, який знайшов у селі. Шиб нікому не вибивав. Признається, що писав ґрипс до Пущика, щоб він відкликав поліційні зізнання.

Підсудний **Іван Казанівський** теж до нічого не признається. Транспарентів з написами „Хай живе революція“, „Хай живе Україна“, „Не дамо землі мазурам“ і „Хай живе Коновалець“ не написав.

Підсудний **Володимир Феденишин** до вини не почувається, до ОУН не належав. Признається до того, що сипав могилу у Кривім на знак протесту проти парцеляційної акції. Кріс мав, найшов його у стрісі. При сипанні могили був з крісом. По висипанні могили завісив на хресті, який поставили на могилі, прапор з написами „Слава Україні“ і „Земля тільки українцям“. Прапор приніс йому хтось до дому. По висипанні могили вернувся до дому, подорозі нікому не вибивав шиб. Стирти Країнського не підпалював. Про свої зізнання на поліції каже те саме, що й попередні підсудні.

Підсудний **Теодор Куць** почувається до тієї вини, що був при сипанні могили у Кривім. Поза тим до вини не почувається, до ОУН не належав. Могилу сипали на знак протесту проти того, що українцям не хотіли продати землі в парцеляції. Як він прийшов до Кривого, то при сипанні могили було вже багато людей. Він не мав лопатки, тому стояв на сторожі, а Феденишин дав йому кріс і два набої.

„СЛУЖБА МОЛОДИХ“.

Нова організація озовової молоді, яку створив майор Галінат, буде називатися „Служба молодих“. Декларація тієї організації вже готова. Зразок для тієї організації взяли з німецького „Арбайтсфронту“.

—o—

ЯПОНІЯ ЗБРОЇТЬ СІЯМ.

Представник японського міністерства маринарки заявив, що Сіям зброїться, щоб запевнити собі безпеку, і що ці збросння не загрожують іншим державам. Японія вибудувала для Сіяму кілька кораблів, але у сіямській фльоті нема японських інструкторів.

—o—

КИТАЙЦІ ЛАДЯТЬСЯ ДО ПАРТИЗАНТКИ.

З Кантону повідомляють що до Кантону приїхав ген. Ічієнінг шеф генерального штабу 8. китайської армії, щоб на доручення маршала Чанкайшека зорганізувати підготову мас до майбутньої партизантської війни в полудневім Китаю.

ДМИТРО МАКОГОН.

Надгробна промова.

Велика рідношкільна імпреза. Так принаймні було видруковано на запрошенні Батьківського Кружка вселюдної школи, що дав почин до тієї... великої імпрези. А поправді, була це звичайна різдвяна просфора, яка своїм доходом мала підсилити фонд Батьківського Кружка на доживлення бідної шкільної дітвори.

Все-ж гучна, багатомовна реклама своє зробила. Наше громадянство дуже ласе на сенсації, таки любить усі небуденні видовища. Не дивниця: душа нашого брата, придавлена тяжкими буднями сірого життя, потребує, хоч деколи, якоїсь розваги.

І тому Батьківському Кружкові таки пощастило. Велика саля нашого „Сокола“ ледви вміщувала чотириста душ, що засіли за довгими столами у святочному вижиданні.

Почалась „імпреза“. Катехит школи, відправивши молебень, свяченою водою покропив святочні столи і поділився з приявними просфорою. Опісля всі голови похилилися над тарілками. Згодом почалися промови. Такі промови, що підбадьорюють душу, сцементовують розсварені гуртки, злагіднюють навіть особисті конфлікти. Голова Кружка також промовляв. Його сильний голос гураганом летить по салі й бистрою гірською струєю ллється до сотні порожніх вух, які нахилюють голови в одну, то в другу сторону. Вуха жадібно ловлять кожне слово, бо воно летить від представника рідношкільної ідеї, людини, що вже кільканацять років стоїть на тому відповідальному становищі.

— Рідношкільна ідея, — говорив промовець, — на великий наш жаль і сором не має такого зрозуміння у нашій національній збірноті, як цього вимагає теперішня пекуча потреба. Її маловажать, над нею переходять до денного порядку. І якби не велика, просто надлюдська посвята малого гуртка людей, що в тяжких умовинах життя завзято й послідовно здійснюю ту ідею, вона в нас уже давно стала утопією, стала тим, про що ми тільки мріяти могли б у пообідній дрімоті. Цей гурток, то наше дороге, вельми заслужене рідношкільне вчительство і за це йому честь і слава...

— Слава! Слава! — загреміла саля.

Рясні оплески заглушують кінцеві слова промовця.

Музика грає „Многая літа“. Очі приявних замиготіли ясними вогниками. Ті вогники просто палять оцей „ідейний гурток“. Він сьогодні перший герой тієї імпрези. Куди не глянеш, усі радісно захоплені лиця звернені тільки в його сторону.

До мене підбігає один громадянин і тиче мені свою руку.

— Прийміть мої якнайщиріші побажання. Учительство Рідної Школи робить справді велике національне діло. Я, повірте мені, над цим і досі не застановлявся.

— То вже тепер напевно станете членом Рідної Школи?..

— Так, так, подумаю над тим... — скрутився в той мент „захоплений“ громадянин і поквапно віддалився від мене.

Я глянув на салю. Більш як три четвертини її простору заняли самі принагідні симпатики „великої рідношкільної ідеї“.

Офіційна частина скінчилася. Рідношкільне вчительство зійшлося в куті салі. Так якось самочинно, інстинктовно. Людину все тягне до своїх найближчих. Усі лиця поважні, навіть сумні. Тільки одна наймолодша товаришка Стефа блимає промінчиком щастя.

— Добре говорив голова, дуже добре. Бодай висловив нам прилюдне признання за нашу працю. А це вже багато значить!..

А я на те:

— Я оповім вам одну подію. Такі події, це собі звичайні історії на наших землях. Вони всюди і часто трапляються. Те, про що хочу говорити, трапилося випадково в Чернівцях.

„Жив там один політичний еміґрант. Колись був він старшиною української армії; на війні, як це казали очевидці, бився як лев, просто чудес доказував разом зі своєю військовою частиною. У тій війні втратив він одну ногу. Опісля кілька років просидів по ріжних ізоляційних таборах, згодом появився на чернівецькому терені. Закордонці, як відомо, меткі, вони скоро приспособляються хочби й до найтяжчих обставин, вони все найдуть собі якийсь спосіб прожитку. Такий був і цей закордонець. Жив як знав і як міг, але ніколи не витягав руки за поміччю. Хапався за кожну працю, а що найважніше, він ніколи не бокував від громадянської роботи: провадив хор, працював у драматичному гуртку, давав відчити, орґанізу-

Остання дорога Володимира Темницького.

Похорони В. Темницького відбулися в пятницю дня 28. січня ц. р. в 3. год. пополудні.

Перед домом Покійника зібралися організації українського робітництва з прапором УСДП та вінками, представники Української Парляментарної Репрезентації з головою В. Мудрим, представники УНДО, УСРП, ППС, Бунду, репрезентація управи міста Львова, представники українських економічних та освітних установ і маса знайомих і приятелів Покійного. Придніпрянська еміграція мала теж численних представників.

Між вінками звертав увагу великий вінок з червоних квітів з шарфами в національних кольорах та написом: „Незабутньому борцеві за визволення — Головний Отаман Андрій Лівицький". По відправі о. Новосадом похоронних молитов, зложено труну, вкриту червоним прапором, на жалібному возі й похід рушив на Личаківський цвинтар. Співав хор ради. Купчинського. Похоронено В. Темницького недалеко могил українських вояків. Над могилою промовляли: д-р В. Старосольський в імені голови центру УНР на еміграції през. А. Лівицького, д-р Лев Ганкевич від УСДП, ред. Скаляк від ППС п. Шерер від „Бунду" та секр. Кушнір від українського робітництва. Між промовами відчитано телеграму генерала Сальського зі словами співчуття від воєнства УНР.

—o—

Буджет міністерства військових справ.

На засіданні буджетової комісії сойму в пятницю обговорювали буджет міністерства військових справ. Прелімінар цього буджету — як реферував пос. Старжак — на рік 1938-39 на 32 мілїони золотих вищий як в минулому році.

Після референта забрав слово міністр військових справ ген. Каспшицький. Хоч буджет — казав він — цього року вищий, то все ще він не вистачає на покриття всіх найважніших потреб армії. Далі міністр говорив про досягнення польської армії в ділянці організації і вишколу. Підкреслив необхідність контакту громадянства з армією, який наладнується через суспільну працю офіцирів. Тієї суспільної праці офіцирів не треба утотожнювати з політичною діяльністю. Міністр категорично заперечив начебто дієльність офіцирів, призначених до суспільної праці, була спрямована проти якоїсь частини громадянства.

В дискусії над тим буджетом від УПР забирав слово пос. Целевич

—o—

Чи сесія Ради Ліґи Націй буде продовжена.

Засідання Ради Ліґи Націй, яке мало відбутися сьогодні рано, відложили до год. 17. з причини розмов, що їх розпочали з наміром прослідити китайсько-японський конфлікт. Можливо, що в них умовинах сесія Ради продовжиться до понеділка.

ЩО БУДЕ ЗІ 16. ПАРАГРАФОМ ЛІҐОВОГО ПАКТУ?

Вчора до полудня відбулася низка розмов між представниками ріжних держав. М. ін. мін. Дельбос довший час переговорював з делеґатами „невтральних держав" (Швайцарії, Бельгії, Голяндії, Скандинавії) у справі 16. параграфу ліґового пакту, що передбачує санкції. Хоч Франція й Англія хотіли відложити це дражливе питання до осени, делеґати „невтральних держав" рішили видвигнути його вже в понеділок. Вони ствердили мабуть, що 16. параграф їх не обовязує.

вав робітників і слуг, а все безкорисно, все для великої ідеї, хоча життя його було справді злиденне, бо нераз навіть шматка хліба не мав за що купити.

Та сталося одного разу, що його драниівенька протеза надломалася, (просто зі старости) і хоч гинь, треба було про нову думати. А наш закордонець про це і мріяти не міг. Деж йому, бідоласі, взяти аж тисячу леїв?

Сидить бідняга на свойому піддашші, не може навіть на світ показатися. Один його товариш, також закордонець, дізнавшись про це, звернувся до наших установ з проханням дати якусь допомогу для нього.

— Добре — добре — сказали йому, — нехай прохання внесе на письмі, за кілька днів буде засідання Виділу...

Тоді він звернувся до поодиноких засібних громадян:

— Дуже радо, — відповіли йому, — він уповні заслуговує на поміч, щирий патріот, чесна людина, прийдіть на першого...

А цей „перший" — щойно за тиждень.

Сидить еміґрант на піддашші день-два, а далі не видержав. Помайстрував щось над своєю протезою, надів її, бо треба йому конче в місто, мусів хоч на хліб заробити.

Походив він так цілий день, а вже другої днини вполудне відвезли його до міської лічниці. Протеза поранила йому надрубану ногу, нога спухла, витворилось зараження крови.

Ще раз йому ногу рубали, — не помогло: таки мусів розпрощатися з тим світом.

Вістка про його смерть миттю рознеслася по місті. Не було між нашими одної людини, щоб за ним не жаліла. І ніде правди діти: громадянство зробило йому величавий похорон. Було пять надгробних промов, кожний промовець згадував голосно про те, що небіжчик ціле своє життя працював виключно для великої ідеї, мовляв, був воїном і як воїн умер на свому становищі.

А мені з цілої тієї події врізався у память тільки рахунок, який я зробив собі над його могилою. Якби порахувати ціну клепсидр, що сповіщували смерть цього еміґранта, то вже вони могли врятувати його життя, бо-ж тільки треба було заплатити за одну нову протезу. А кошти похорону, а вінки?"

Рідношкільне вчительство вислухавши цю історію, похилило свої покірливі голови на груди. Навіть товаришка Стефа споважніла. Гості почали виходити зі салі. І всі вони кидали востанне радісний усміх і приязно кивали руками в сторону рідношкільного вчительства. Сказано: велитні духа, герої дня...

— Товаришу, може у Вас найдеться який зайвий золотий, позичте мені! — залебеділа Стефа.

— А Кооперативний Банк? Що скарбник скаже? Ви знаєте приказ нашої старшини: всі шкільні фонди до Банку! Зрештою я маю тільки пятьдесять сотиків.

— Хай буде й те. Може завтра Кружок щонебудь дасть. Віддам з подякою...

„Герої дня" повільним, отяжілим кроком виходили із салі.

Надворі падав дощ, було холодно і непривітно.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 13. Понеділок, 30 (18) січня 1888.

ПОЛІТИЧНА ПЕРЕДБАЧЛИВІСТЬ.

У статті п. н. „Фільософ Гартман про Росію" вміщеній на першому місці, зреферована стаття згаданого фільософа про становище Росії в Европі, що її надрукував берлінський часопис „Ді Ґеґенварт". Автор, тобто Гартман, стверджує у вінцевій частині своєї статті, що Росія не має чого боятися своїх західних сусідів, бо ні один з них не має поважної причини до війни з Росією. То радше Росія бажає війни і нових заборів на заході.

„Але що вийшло би — реферує „Діло" — з війни з Росією? На випадок її поразки, не було б що взяти з її худого державного скарбу. Територіяльні здобутки були би радше тягарем, як зиском. А до чого прийшло би тоді внутрі Росії? Царат упав би так само, як французький імперіялізм по 1870 р. ... Европа мала би новий клопіт з російським ... мом. Не тільки поляки, німці, шведи, жиди і румуни надіються користи для себе з великої війни з Росією, але в самій Росії є тільки незадоволених ... думаючих голов. А на випадок катастрофи ... елементи виходять на верх. Чим же боронився би царат від нігілістів і повстання народу, якби ... його мілітарне банкротство? Чи це завдання мало б припасти німецько-австрійським військам? Війна Росії з Европою була би грою ва банк. Як довго Німеччина й Австрія бачать в Росії спокійного сусіда, злученого спільним інтересом розбору Польщі, ... довго не мають причини глядіти на її могутність з заздрощами. Але на випадок ворогування, мусять забезпечити себе територіяльними змінами, ... раз на все зломити змагання Росії до всесвітнього панування.

„Тоді требаб Фінляндію віддати Швеції, Бесарабію Румунії; Естонія, Латвія, Курляндія і Литва зі Жмудею утворилиб самостійне Балтійське королівство, розуміється з німецькою перевагою; ... просторі між Прутом і Дніпром повсталоб українське королівство. Швеція і нова Балтійське королівство дісталиб ґарантію своїх посілостей від Німеччини, а Київське королівство і Румунія від Австрії. Військa цих держав ставалиб на випадок війни під провід Німеччини й Австрії. У Польщі ... нулиб відносини з 1795 р.: лівий беріг Висли ... би Прусам, а за це Австрія дісталаб ... на Балканському півострові. Прилучення Польського королівства до Прус уважає Гартман тягаром, ... німці мусіли би перенести, щоб запобігти більшому злу, яким було би воскресення Польського королівства. При абсолютній нездібности польського ... ду до панування над своїми пристрастями і ... тичної поміркованости у своїх намірах ... Польське королівство не спочило би в ... несупокоях доти, доки не відзискалоб всіх ... нішої Польщі. Европа мала би більше ... сьогодні має з Росією. А так то Пруси зуміли б ... сю культурою засимілювати тих два ... нів поляків, бо по поверненні статус ... припало би Прусам 4 і три четверті ... ської людности, решта — це німці, ...

Сьогодні, по 50-ти роках цікаво порівняти політичні передбачення Гартмана з сучасним станом в Европі.

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Маршал сойму Цар визначив ... засідання сойму на вівторок, 1-го лютого ...

Літературна сторінка.

Повість про Хмельницького.

(Микола Голубець: „ЖОВТІ ВОДИ“, Львів, 1937. ст. 256.)

Приятелі М. Голубця ствердили з приємністю, що він уперше зробив поважне зусилля, щоб написати повість чи взагалі твір, з яким вилазоб його щось більше, як тимчасова (не завсіди літературна) потреба. На історичного повістяра є в нас більш як одне вільне місце, місце піддавна незаняте і якби Голубець хотів бути кандидатом на таке місце після смерти А. Чайківського, В. Будзиновського та Ю. Опільського, то знайшов би напевне вдячних читачів.

Усі і без строгої критики знаємо, чого бракувало повістям згаданих трьох недавно померлих авторів. Усі вони недоцінювали літературних прикмет історичної повісти, — попросту органічно не відчували величезної ролі творчої уяви, яка мусить творити постаті, відтворювати тло, перетворювати історичні події і вязати нитку інтриги. Наслідок був такий, що і наша увага залишалася холодна і такі повісти роблені доволі примітивним, домашнім способом, задоволювали тільки нелітературні кола.

М. Голубець має стиль, чи пак: бодай відчуває, що треба його мати. Коли він знає, про що має оповідати, тоді оживляється і може зацікавити читача. „Жовті Води“ починаються живими сценами, хоч і не без шаблону, — за ними йдуть сторінки, що показують нам знайомість автора з історією, — тут і там попадається живіша сцена, а проте вся дія зосереджена довкола такої постаті як Хмельницький залишає читачеві спрагу. У чому ця спрага? Передусім у тому, що ми приготовані на повість про Хмельницького.

Може автор хотів свідомо не зображувати такого великого державного мужа та вождя, як головну дієву особу, а показати його величину тільки посередньо на тлі другорядних дієвих осіб та подій, з якими він був звязаний. Цей другий спосіб ужиганий нераз письменниками — не лекший від першого, коли автори ставлять нас віч-на-віч з великою індивідуальністю. „Жовтим Водам“ бракує цікавих дієвих осіб і подій, що вязались би в повістеву інтригу. Не одному читачеві вистачають палкі промови патріотичних володарів і рефлексії автора про історичну вагу подій, що виринають у важливій добі. Але такі рефлексії повинні би бути такcамо небуденні, як і події. Багато читачів шукає в історичній повісти тільки того, що можуть найти в історичній, суспільній чи політичній розвідці — про таких тут не згадуємо.

Історична повість є передовсім твором уяви, — уяви, яка вміє перед нашими очима виводити на сцені якогось моменту давнини — історичні постаті так, немов би вони ще раз брали участь у подіях і рішали про їх напрям. Коли повістяреві бракує фантазії, щоб пустити в рух дію, він мусить у крайньому випадку користуватися засобами вже інших повістярів, не конче таких, що писали історичні повісти. Не шукаймо далеко, а возьмімо хоч би Крашевського, що дав кількасот томів повістей і бодай кільканадцять історичних таких, які варт наслідувати.

Помилка М. Голубця та сама, що і не одного нашого автора, який сідаючи за твір хоче все зробити „сам“, усе добути „із власної голови“. Таке своєумство найчастіше нехтує технічними сторонами праці, без яких не поможе і „надхнення“, себто імпровізація без довгої підготови. Написати історичну повість тепер віби дуже легко, коли наслідувати її популярні зразки минулого століття, але і дуже важко, коли треба задовольнити читача з сучасними літературними вимогами.

Автор назвав свій твір зовсім неправильно „романом“, „романічних“ елементів нема там зовсім. Постать Хмельницького спопуляризована там добре, але вивести її саму — надто важка річ. Можна було зробити героя з другорядних осіб, як нпр. Марка, що на якийсь час зовсім бліде чи пропадає на наших очах. Зате метода змалювання битви дуже добра і її можна було вжити в усій повісти — малюнку глядача з перспективи.

м. р.

Патріотичні поезії.

Дмитро Николишин: „ЛИСТОПАДОВА СИМФОНІЯ“, Сонети. Львів, 1937. В-во „Смолоскипи“, ст. 32.

Є це збірка, складена з 29 сонетів, присвячених листопадовому здвигові. Всі сонети витримані у строгій клясичній формі: — автор дуже дбайливо стежить за мовою, не зловживає наголосами ні ліценціями, памятає про те, що остання строфа повинна кінчатися рефлексією. Вони не відтворюють якоїсь загальної події, а кожний зокрема є ліричною поемкою. Зваживши величезну кількість творів на цю тему за останніх кільканацять років, не диво, що авторові нелегко найти новий тон, головно кинути нові думки. Подекуди ці думки наближуються трохи занадто до публіцистичної прози. Нпр. „У нас хора воля веться на припоні звичок, що їх історія внесла: то женемось без керми, без весла, то киснемо у стухлім Пантеоні“. „Власна думка вбога не спромоглась його убгати в плян борні..“ „Там над Дніпром піднявся більший брат; з ним епопея почалась велика“. „Відрадний знак, що в нас герої є ще..“ „О, як далеко хвиля віднесла нас від того місця, де державний човен пускали ми на політичні води“...“

Неодин сонет міг би стати добрим текстом для деклямації на ріжних патріотичних святах, хоч більшість утримана в якомусь пригнітливому тоні панахидної відправи. Може вони і подумані, як панахидний спомин.

—o—

Що Лев Толстой думав про сни?

Саме виданий „Щоденник“ Льва Толстого, що тягнеться кілька томів, кидає цікаве світло на ролю снів у творчости автора „Війни і миру“. Російський критик Р. Словцов присвячує йому з цього приводу довшу статтю. У щоденнику з рр. 1904-06 Толстой записує багато своїх снів, про які роздумував. Сонні марива появлялися в нього на старість. Він завважав їх майже виключно з думками про смерть. Ось його рефлексії на цю тему: „Сьогодні і вчора я думав, головно сьогодні, про те, що життя — сон, саме марево. Між сном і земним життям, життям після сну, таке саме відношення, як між нашим життям і тим другим життям після другого сну — смертю. Все, що складається на матеріял снів, ми черпаємо з попереднього життя, і матеріял нашої будучини навпу черпаємо з нашого попереднього життя: наші нахили і бажання. Життя у сні минає поза часом і простором, поза окремими одиницями: у сні можна жити з покійниками, хоч і знаємо, що вони померли. Також і місце дії — в Москві чи в селі, і час її — минулий або теперішній“.

Думку про те, що життя це сон висловив Толстой уперше в „Війні і мирі“, описуючи смерть князя Андрія Болконського. Щойно у пізній старости він вернувся до цієї думки, поглиблюючи її як ідею. „Те — він пише 7. березня 1906 р. — що я давно брав майже за жарт чи фантазію, що наше життя — сон того сну, в який ми поринули в попереднє життя і що смерть буде прокидом до нової форми життя — ця думка виринає передімною вже не як фантазія, а як велика імовірність. Наші сни в цьому житті — відбитки всього життя, що вказують на його закони“.

Толстой почав пильно стежити за своїми снами і записувати їх. Він вірив, що те, про що довідуємося про свою вдачу у сні — правдивіше, ніж те, що думаємо про себе наяві. Сни відкривають наші слабощі та пристрасти. Як і в усіх інших людей, які мають часті сни, вони були в Толстого ріжні — звичайно під впливом того, що думав удень: чи про політику чи про літературу чи свою ріднію. Цікаво, що звикши до думок про смерть, як про початок нового сну — вічного, він приняв смерть своєї доньки Марії, яку дуже кохав, зовсім спокійно, як звичайне явище. Хвилина розстання з нею перед смертю верталася до нього часто у снах і вводила його у блаженний, вищий настрій.

Літературна хроніка.

З ФРАНЦУСЬКОЇ ХРОНІКИ.

Новий член „Французької Академії“ Жак де Лякретель, повістяр, заняв офіціяльно призначений йому фотель, прочитавши, як вимагає традиція, похвалу свого попередника. Він є тепер наймолодший між безсмертними — має ледве 48 років; після нього йде Пєр Бенуа.

Помер поет В'ктор Еміль Мішле, уродж. у 1862, автор двох збірок поезій „Золоті ворота“ і „Чудесна пассія“, „Надлюдських оповідань і розвідок „Езотеризм у мистецтві“ і „Любов та магія“.

Французька преса звертає з гумором увагу, що навіть сеніорам франц. літератури не можна зробити докору, що вони залишаються позаду духа часу. 80-літній Роні (старший) член Академії Ґонкурів брав участь у жюрі для вибору „Міс Франції“, член Франц. Академії Абель Армап в одній спортовій світлиці, третій „безсмертний“ у ревії в... мюзік-голю.

Минуло 50 років від смерти забутого франц. письменника Августа Маке, співробітника Олександра Дюма, що використовував його працю і збирав за нього лаври як автор „Трьох мушкетерів“, „Граф Монте Крісто“ і „Двацять років пізніше“. Маке, що помер 1888 р. у 75 р. життя був 14 разів головою „Товариства письменників“. Його повісти в роді „Дім купельника“ і численні пєси не були у свій час гірші від творів Дюма.

ІСЛЯНДСЬКА ПОВІСТЬ.

Як відомо тільки ці твори скандинавських письменників появляються майже одночасно в німецькій мові. Ісляндський поет Ґудмундур Камбан досі майже невідомий в Европі. Його остання повість перекладена на німецьке „Дівчина зі Скальгольт“ (видавн. „Інзель“) вводить нас в атмосферу староісляндської традиції, що перетривала тисячеліття. У цій повісти маємо зображені давні поняття закону, чести, погорди для смерти та залізного самовідречення. Безоглядному епископові протиставлена його донька, що пропише [illegible] і не дає себе відвести від вибраної постанови ні погрозами, ні всесильними законами, ні загрозою посмертної кари. Вона воліє пропасти, ніж зневіритися власному переконанню.

ШВЕДСЬКА ПОВІСТЬ.

У такому самому жорстокому світі живуть теж герої повісти шведського письменника Ярла Гемнера. Його повість „Ранковий дарунок“ (вид. Лянгена-Мілера в Мінхені) показує нам морянів, що бориться з дикою стихією води. На самотній шері, що зветься „Ранковий дарунок“ замера увочі Вальфрід Твеєгольм. Люди складають вину на нерадивого малка, хоч він доказує на суді, що не вийшов зі своєї варти у ту ніч, коли вмерла йому жінка, залишаючи новонароджену доньку. Одна донька Тура виростає в ненависти до сина Твеєгольма — Валле. Історія ненависти двох родин, положення оселі і молодої пари складається на зміст цієї повісти. Молода пара дозріває в цій атмосфері і виплекує в собі почування симпатії, що згодом перемінюється в любов. Тема не нова, що раз відтворена по мистецьки.

МЕКСИКАНСЬКА ПОВІСТЬ.

Німці переклали прегарну книжку мексиканського поета Антоніо де Фієро-Бляпко „Поворот Червоної Шапки“, що вся надихана лицарським духом Сіда та Дон Кіхота. У цій книжці 100-літній ветеран оповідає свої спомини, як він переходив усі злидні, невагодини та успіхи у країні, що за кільканадцять років своєї історії перейшла стільки воєн, революцій і повин. Перед нами пересуваються картини упадку Великої колоніяльної держави і багате життя Каліфорнії, що була ще тоді скальною пустинею з дикими Індіянами та сміливими верхівцями з ножем за поясом. Повіє дух жорстоких авантюрників промовляє із цих спомин. Не бракує тут і своєрідного гумору та легендарної [illegible]. Книжка оздоба на бальоп.

Сторінка без політики.

ПАХОЩІ ПАНІ РЕЛЛІ.

У Менчестері виконав хтось в останніх часах цілу низку крадежей із вломом у домах найбагатших людей. Усі крадежі виконував невідомий вломник так прецизно, що поліція не могла ніяким чином попасти на його слід. Усі розшуки кінчилися невдачею. Поліція не знала навіть чи крадежі — це діло одної людини, чи діло банди.

Агентові Скотленд-Ярду стався у пригоді випадок. Коли одного дня поліцію знову повідомили про виступ таємничого вломника, агент, який вів уже в цій справі слідство, пішов до того дому, де виконано крадіж. Увійшовши до кімнати, з якої вкрадено дорогоцінностей на велику суму, агент почув відразу на порозі якийсь дуже ніжний запах перфум. На запит детектива, господиня дому відповіла, що в неї ніхто не вживає таких перфум. Агентові стало ясно, що вломником є без сумніву жінка.

Випадок на послугах слідства.

У якійсь іншій справі зайшов той агент на другий день до одного пансіону, що його вела Міс Едіт Реллі, жінка 50-літня, незвичайно добре законсервована, так, що ніхто не дав би їй був більше літ, як 30—35.

Її пансіон користувався у Менчестері знаменитим успіхом і мав славу першорядного. Власниця вела його просто взірцево, так, що пансіон все був переповнений, серед його гостей були найбільші менчестерські достойники.

Коли елеґантно й вибагливо одягнена господиня вийшла до агента, його відразу вдарив особливий запах її перфум. Він почав пригадувати собі, де він уже раз почув був такі пахощі і пригадав: перед ним стояла жінка, яка без сумніву мала якийсь звязок із вломами. Спершу представник Скотленд-Ярду не думав ще, що пані Реллі сама виконувала крадежі і сама за собою затирала сліди. Він думав, що вона була лиш спільницею банди, або любовницею вломника і з ним ходила на виправи.

Слідство.

За власницею пансіону почали слідкувати. Її мешкання обсервував все один з агентів і вона не могла рушитися з місця без свого опікуна, про якого зовсім ясно, вона не знала. Кільна днів пані Реллі не давала поліції ніяких нагод на успіх. Аж минулої середи вийшла вона коло півночі з дому.

Вона всіла до таксівки і поїхала у напрямі парку Вікторії. Агенти поїхали за нею. Недалеко парку пані Реллі висіла і заплатила таксівку, і підождавши хвилинку, аж шофер віїхав, щезла у брамі одного з гарних домів. По якомусь часі вона вийшла вже з клунком у руці.

Поліція на те лиш ждала. Паню Реллі притримали і в клунку знайшли тільки що украдені речі. Зловлена на гарячім міс Реллі негайно призналася до всіх прогріхів.

Вона виконала 102 крадежі з вломом. Удень вона вела чесне життя як власниця пансіону, а на ніч ставала жінкою-ґанґстером. Спільників вона зовсім не мала. Вона вживала всіх заходів, щоб затирати за собою всі сліди, та їй не приходило ніколи навіть на думку, що її можуть зрадити перфуми.

Смерть двох піонірів фільми.

Майже одночасно, бо у трьох днях померли два піоніри фільми у Франції, люди, які багато швидше від пізніших фільмових підприємців і винахідників зрозуміли, яке значіння може мати ворушна знимка і які успіхи може згодом мати ця „дитяча забава".

Маґік і вчений.

Один із покійників називався Еміль Меліес. По професії був він маґіком. В 1895. р. Меліес був присутній разом з іншими глядачами на виставі в пивниці париської каварні першої фільми Люї Люміера: „Поїзд заїжджає на перон". Коли на салі засвітили світло, Меліес кинувся до Люміера й почав трясти його з усіх сил за плече:

— Продайте мені ваш винахід. Кільно хочете за нього? Пять тисяч? Десять тисяч? Двацять? Я продам ціле своє майно, заставлю жінку, дітей... Тільки продайте мені вашу машинку!

Люміер немилосердно усміхнувся:

— Молодий друже, я не візьму ваших грошей. Не хочу, щоб ви зруйнувалися. Зрозумійте, що це наукова забавка, яку будуть купувати дітям на різдвяний дарунок. З того ніякого іншого інтересу не буде.

Перші тріки.

Маґік виявився куди розумніший від ученого. З іграшок зродився велитенський промисл, який вложив неодному міліони до рук. Меліесові не вдалося дістати патенту на перший кіношний кіноматоґраф, зате він придумав перші кінові тріки. Хтож не памятає фільм, які уявляли собою лет торпеди на місяць? З торпеди виходила прімабалеріна, починала танцювати якийсь клясичний танок, відтак наставав вибух вулькану, балетниця сідала знову до торпеди і відїздила на землю. Або балет на дні моря? Або танці в зачарованім саді, де овочеві дерева перемінювалися в прегарні дівчата? Все те було твором рук Меліеса, який винайшов теж техніку надруків, замальовування, переходу з одної картини в другу і т. д. словом все те, на чому тепер побудована кінова техніка найріжнороднішних тріків.

Предвісник Діснея.

Другий піонір кіноматоґрафії — це Еміль Коль, який теж перед кількома днями помер. Він почав перший випускати „живі рисунки". Його теж думка знимати кадр за кадром зі зміною рисунку в часі між двома знимками. Без того не було би Вальта Діснея з Мікі-мишкою і собакою Плютоном.

До того треба додати, що Меліес помер у домі убогих, Коль у лічниці.

—o—

Лікар — помічник ґанґстерів.

Буває і таке, що й лікарі пускаються на жовзькі інтереси, особливо в Америці, де мораль має, так сказатиб, два кінці. Значить, що те, що ми іноді вважаємо нечесним, американці, як воно лиш дає якусь користь, вважають бізнесом, хочби за такий бізнес прийшлося навіть відповідати перед судом.

Як повідомляють американські часописи, недавно арештували в Шікаґо лікаря, який своє знання віддавав на послуги злочинцям і мав з того велитеські доходи. Той помисловий лікар, який помагав ґанґстерам вимикати руку справедливости, називався Девсон. Як лікар-косметик був він славною постаттю у підземному світі Шікаґа, бо всі знали, що лиш він один вможе помогти злочинцеві в біді і зуміє йому дати зовсім інший вигляд, щоб таким чином утекти перед поліцією.

Коли поліція попала на слід якогось злочинця і вислала за ним стежні листи, коли скрізь розсилали його світлини і в радіо подавали його опис, тоді такий злочинець мусів подбати про те, щоб змінити свій зовнішній вигляд. У таких випадках помагав Девсон, який умів знаменито змінити заміттні риси даного злочинця, вмів вигладити морщини, коли треба, вмів їх додати, коли треба вмів при допомозі парафіни виповнити худе лице, як треба було оперував ніс, словом переводив такі зміни, що навіть найздібніший поліційний агент і детектив не міг зміненого злочинця пізнати. Девсон не боявся теж поробити відповідні близни на лиці пацієнта, щоб його лиш основно змінити. Він працював найріжнороднішими засобами і мав просто нечуваний успіх та пошанівок серед злочинців. Один другому поручав його. Поліція знала про те, що є такий лікар, який переводить операції злочинців, але довший час не могла попасти на його слід. Вкінці вдалося їй роздобути адресу Девсона. Його мешкання взяли під строгий нагляд і зібравши потрібні докази (більше, як у 50 випадках могла поліція доказати йому вину), арештували того славного косметика ґанґстерів.

СКРИПКА СТРАДІВАРІЯ ЗА ҐІТАРУ.

Вже нераз завдяки випадкам вдавалося людям попадати на величезні скарби, що про їх істнування ніхто не знав. Таким теж чином один купець у Римі, який просто не мав одного дня що зїсти, на другий день став завдяки випадкові багачем.

Отже той купець, який мав крамницю з музичними інструментами, мусів її зліквідувати, бо бували іноді й цілі тижні, що собака зі знаною ногою не показалася до крамниці з інструментами, хоч вона стояла при одній з головних вулиць Риму. При ліквідації інтересу навідувалося багато ріжних людей, які за дешеві гроші хотіли розкупити інвентар крамниці. Один із принагідних гостей відкрив, що стара скрипка, яка лежала від кількох літ на полиці, це правдива робота Страдіварія.

Власник навіть не сподівався, що він має такий скарб у своїй крамниці. Він пригадав собі, що перед кількома роками до крамниці прийшов якийсь мандрівний музика і хотів собі купити ґітару. А що не мав стільки грошей, як треба, то запропонував купцеві в заміну свою скрипку. Купець спершу й не хотів навіть думати про те, щоб за нову ґітару взяти стару принищену скрипку. Вкінці погодився на такий інтерес і стара скрипка помандрувала на полицю, де перележала кілька років, бо від того часу, як її купець купив, ніхто навіть не запитав про її ціну. Щойно тепер викрилося, що перед десяти майже роками купець заміняв на звичайну ґітару вартости кількох лірів інструмент найславнішого майстра з Кремони.

—o—

ЮВИЛЕЙ ПАРАСОЛІ.

Всі святкують свої ювилеї, чомуж і парасольки не малиб святкувати свого ювилею. Саме цього року минає 200 літ від появи парасолі в Европі. Правда, в давнину знали її римляни, греки й китайці, але в новіших часах в Европі не знали дощевика до 1738. р., коли ... софів малюють з насміхом із парасолею ... ках Вольтера. З фільософа почали всі ... і від тоді мабуть аж до нинішніх днів фільософів малюють з насміхом із парасолею ... ках. Вольтера рисували в карикатурах ... про нього сатиричні віршики, але ... часі ця новинка ввійшла в ужиток. ... лиш просто не розставався з парасолею ... теж так увіковічнили на карикатурі.

Французькі фабриканти парасоль ... відбути ювилей незвичайно параде ... окрему виставу, видати монографію про парасолю і уладити, очевидно, бенкет.

—o—

КОРОЛЬ І ТЕЛЕФОНІСТКА.

Данський король Християн, відомий ... їх демократичних поглядів та простої ... ної поведінки.

Минулої неділі король зайшов ... ликого маґазину за покупками. ... ви з крамаркою, попросив він ... директора маґазину і сам зняв ... хальце внутрішнього телефону.

— Я хотів би говорити з директором, — сказав він.

— Хто говорить?

— Король.

Телефоністка розсміялася і сказала:

— Ей, старушку, не морочте ...

Всеж таки королеві вдалося ... директора маґазину, якому він ... подію. Відтак, заки вийшов із маґазину ... велику коробку чоколядок для ... додав до неї свою записку ... „Найкращі побажання від ...

З життя української кольонії у Брні.

Брненська українська кольонія зорганізована у кількох товариствах. Найстарше з них — це Т-во „Українська Громада".

Дня 4-го грудня 1937 р. відбулися звичайні загальні збори „Української Громади". Вибрано новий Виділ: голова — К. Слюз, І. заступник голови — інж. Бразилович, II. заступник голови — П. Доротяк, секретар — І. Лобай, скарбник — Ю. Жидунь, бібліотекар — Т. Лушпинський. Новообраний Виділ поведе дальшу працю в напрямі організації та консолідації місцевої кольонії.

Дня 6. січня ц. р. зібралися члени „Української Громади", „Українського Академічного Товариства" та запрошені гості в салі Масарикового Студентського Дому, щоб спільно відсвяткувати навечеря Різдва Христового. Зібралися тут ті, яким лиха доля не дозволила засісти до традиційної свят-вечері між рідними під рідною стріхою на своїй землі.

Уладженням свята, як щороку, занявся комітет з „Української Громади" та „Українського Академічного Товариства", а підготову традиційних страв узяла на себе рухлива Жіноча Секція при „Українській Громаді" під проводом п. Ліськевичевої.

В годині 8-ій вечором засіли присутні до спільної трапези. На почесному місці два симпатики української справи: проф. А. Груза — голова Чехословацько-Українського Обеднання у Брні, і проф. Р. Кучера, управитель брненської української школи.

При столі збоку засіли діти наших еміґрантів — ученики та учениці місцевої української школи. Мужеський хор під орудою інж. Бразиловича заколядував „Бог Предвічний". Потім забрав слово голова „Української Громади" п. К. Слюз. У своїй промові, короткій та змістовній, повній віри та завзяття гідного бувшого вояка, згадав наше минуле й обговорив теперішнє та візвав присутніх до дальшої послідовної і витривалої праці, бо заповіт, який лишили нам у спадщині герої з-під Киева, Львова, Крут і Базару ще досі не виповнений. Закінчив побажанням, щоб найближчий Святвечір кожний святкував на рідній землі.

П. Ліськевичева, голова Жіночої Секції, привитала присутніх від Жіночої Секції, закликала до спільної, послідовної праці та щиро побажала, щоб сповнилося бажання кожного еміґранта — в якнайкоротшому часі стрічати Різдво Христове під рідною стріхою у вільній Україні.

По промовах узялися присутні за вечерю. Зі смаком заїдали традиційні страви, — а це найкращий доказ, що Жіноча Секція якслід вивязалася зі свого завдання.

Після вечері мужеський хор заколядував кілька колядок.

Справжню приємність зробили присутнім колядки, які відспівав дитячий хор учеників і учениць місцевої української школи, яку оснувала і веде „Українська Громада". Діти у гарних національних одягах, своїми ніжними голосами так подобались присутнім, що буря оплесків довго не припинялася.

Переведена підчас вечері збірка на брненську українську школу дала у висліді триста чотирнацять корон ч.

Роздачею дарунків дітям закінчилася офіціяльна частина свята. Спільна вечеря, як можна було бачити, зробила на присутніх дуже гарне враження. Вони могли тут бодай на хвилину відірватися від сірої еміґрантської буденщини, з усіми її „благодатями". Тут зачерпнули віри та витревалости до дальшої праці.

За уладження свята належиться щира подяка в першій мірі ініціяторці свята — Жіночій Секції при „Українській Громаді", цілому комітетові з п. головою „У. Г." на чолі за умілу підготову та зразковий порядок на святі.

Волок.

„Ми будемо таким", якима нас Бог створив".

Репортаж з Лемківщини.

Десять літ я не бачив моеї рідної Лемківщини, як оце підчас цьогорічних різдвяних свят захотіло мене поїхати туди, тимпаче, що рідня запрошувала мене зворушливими словами.

Дивні почування прокидалися у душі, коли я глядів на ті гори і ліси, серед яких я провів свої молодечі літа, коли я говорив з моїми ровесниками, коли придивлявся молодому нарибкові, що за рік-два стане в ряди зрілих господарів та рішатиме про долю свою та про долю села.

На Лемківщині — не гаразд. Народ на очах гине від „шпіритайки". Пють старі і молоді, ба навіть діти оцю отруту і то пють так масово й завзято, що жах огортає душу. Нема села, де не знали б тієї отрути, але є по селах хати, де її не знають і не хочуть знати. І в отих хатах, мов оази серед пустині, жевріє живий вогонь світла.

Коли заговорити з більш свідомою людиною на Лемківщині, на якубудь тему, то таки відкриється перед вами шляхотна душа лемка, його здоровий розум, його віра у невмирущу силу рідного народу.

Ось якуя я мав розмову з 20-літнім парнем сином мого ровесника Дмитра Понтуса, Ваньом, що приїхав з війська на „урльоп".

— Це ви, той Ваньо, що тому десять літ зі мною ходив на борівки до Тарнавки?

— Тот самий!

— Такий великий виріс і такий гарний жовнір з тебе!

— Е, дайте покій з тим жоміром, не мали ня з ким що до півонірів і таку публіку з мене зробили.

— А що ж тобі бракує?

— Та позерайтеся, які я скірні маю!

Я глянув на його чоботи з холявами тай нічого не розумію.

— Г нас стари баби х таких скірнях ходят, а ту при тих півонірях воякам таки скірні дают.

— Барз ся гамбит тима скірнями, — завважив його батько, бо він ходив ксе в шиблетах. А тепер бы тоти скірні то межи люди ся не хказав, як вcovoдит си троха по подвірци, а як вибере ся на дорогу то зараз до хижи вертат.

— Це дійсно трагедія, Ваню, — кажу я, — але не турбуйся, при війську вічно служити не будеш.

— То цілой щестя моей, же вічні не буду при тих півонірях, якоси одбуду тоту повинність, а пак то возмуся до іншеі роботи.

— До якої?

—Ой, мало ту роботи! Тато стари, газдівство на нич сходит, а потім я маю на мисли іщи іншу роботу. Бо хоц мі ся нагвірило уж к тім войску, алем х Самоці і-х Перемишли іншиА сьвіт видів, то мушу г нас так само робити, бо мі ся ту барз дивні штитко здає, нич мі ся ту не подобат.

— Бо г нас не так, як г люди. Поперше мусиме зашмарити тоту „шпіритайку". Уж ем бесідував з парібками, — штитки мі обіцяли, же од тепер жаден до гембы шпіритайки не возне.

— Дуже похвально.

— Потім беремося до зарібку.

— До якого?

— Будеме продавати книжки і газети!

— А у вас в селі багато свідомих і письменних людей?

— Троха є, але ми підемо світами од села до села, цілі наши гори обийдемо, я видів, як там коло Перемишля люде купуют книжки, як хлопці ходят по селах і торгуют книжками, то си мислю, чом би г нас так не зробити? Повідам то нашим парібкам, а они лем г руки праснули, йой, повідают, та ми уж давно повинни били так робити.

— Це справді дуже розумний і доцільний плян, — кажу я, — але скажи мені Ваню, які ти книжки будеш продавати?

— Та якиж інши, як не наши українски? Перше то гнас били, хоцби і г нашім селі, двояки українці, правдиви і фальшиви, ошуканці, а тепер є штитки правдиви українці.

— А тоти фальшиви, то што за едни? — питаю, переходячи на лемківську говірку.

— Но, ви хибаль не знате, москальскі биштифранти, тоти, што іно по москальску бесідуют і повідают, же ми тижек москалі, але їх уж нема ани на лік. Г нашім селі є лем еден такий!

— А в інших селах?

— Там таксамо, мало їх є, коло нас лем г Воробику буде троха тих москалів, але што мі барз дивно, тай з мисли мі то не сходит, же наш рима нівский біскуп тижек такий самий. Барз мі то дивно, як він раз мав до нашої церкви приіхати, а я іщи не бив при войску, то наши еґомость повідают, же треба свого біскупа з парадом привитати. То ми ся приряхтували, як ся смотрит, посідали ми на коні, а коням ми позаплітали на гривах коси зо синьо-жовтими папірцями, а до рук ми си взяли тиж синьо-жовти хоруговки, тай ідемо аж під самий Риманів. А там під Римановом уж стоят воробицки парібки, лем їх хоруговки били іньши, якиси біли, сині і червени, то як наїхав біскуп, то воробицких парібків поблагословив, а на нас ани ся не піздрів, а егомосцеви нашему повів, же до нашеі церкви не піде без то, же ми мали синьо-жовти фани. То барз не файні, як він ся нас вирікат, бо повічте сами, ци не правда?

— Сумна правда.

— Як сьвіт сьвітом наши фани били синьо-жовти, навет хтоди, як ми себе руснаками звали, а ту ніби, повідают, наш біскуп, а ему смакуют люпше фани царскоі Росиі. Або є г нас і таки, што повідают, же ми ани руснаки, ани украінці, лем якиси волохи, што ту в горах перед турками си сховали і же гнеска ми ся повинни звати лемкове... Ви може чули і о тих дураках, то повічте сами, ци ся людем в головах не перевертат?

— Так, Ваню, маєш повну рацію, але мені цікаво знати, звідкіля ти такого розуму набрався?

— Сам од себе. Читаю книжки, позерамся на сьвіт і виджу, же не може інакше бити, лем так, як є і буде до кінця сьвіта. Жеби нас не знати, як називали, ми будемо такима, якима нас Бог створив. Не поможе замотиличеним варіятам бесіда, же віт Украіни...

І наш маріа, — продовжує зворушливо Ваньо, — хоц розпорошений по сьвіті, хоц ся ділит на ріжни галузки, але кожда галузка тягне соки з едного дерева, — і лемки, і бойки, і гуцули, і подоляки, — штитки знают о тім, що їх мати, котра їх кормит соками своеі едноі мови. Поляки тижек мают мазурів, кашубів,

краковяків, котри бесідуют кождий по свому, але шитки називают себе поляками, лем г нас така якаси публіка завелася меже нами, же аж ганьба о тім бесіду заводити.

Від захоплення здоровими поглядами лемківського парня я просто забув язика в роті. Притакую лише одним-двома словами, а він щораз то більше запалюється і говорить:

— Я знаю, ви пишете в ґазетах, ви там знаєтеся го Львові зо шиткима редакторами, то і сами пиште і другим повічте, нех пишут більше о нас, жеби ми виділи, же ми не сироти, о котрих сьвіт уж забив, бо ми і ви то едно. За мало о нас пишеся по українских ґазетах, „Наш Лемко“ припав нам до серця, але то за мало на тот голод, який ту панує, ми голодни на „друкованой слово“, як то повідают, але не на такой, якой голосят фальшиви пророки, лем на такой, што подібной до здорового зерна без сьмітю...

— А на тоту шпіритаю то може би наш найстарший владика церковний, митрополит Шептицкий дав даяку раду, можеби церковну місію до нас прислав, бо якби так людем файной казаня повісти то неєден би ся опамятав; але як ся нихто тим не турбує, то люде пют на загладу свою.

— Як вийду з войска то я там до вас прийду, порадьте ня якби то скінчити тот курс купецкий при Союзі Українських Купців, бо ся хочу зяти до ґандлю книжками, шитки села в наших горах обийду, лем мі гардих книжок зрихтуйте, то і людем добрі зробю, нех читают і знают де правда — і сам даштo заробю, бо знате сами, же нема ту де заробити, хибальби до тоі Гамерики поіхав, але там тепер не пущают чогоси.

— Не турбуйся Веню, — закінчую, — як буде більше таких юнаків на Лемківщині, як ти, то ви собі тут створити можете Америку.

Гр. Марусин.

20-ЛІТТЯ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ В РИМІ.

Студенти українці, члени Секції Студентів Чужинців Ґ. У. Ф. в Римі уладили в суботу 29. січня ц. р. в Палаті Джакоміні, у салях Секції Студентів Чужинців, свято з нагоди 20-ліття проголошення незалежности України.

НОВИНКИ.

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.**

— **ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.**

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла“! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла“ складає за рік Бібліотеку „Діла“ з 12 томів.**

— **Спільну Просфору** для своїх Членів і їх Родин, уладжує Старшина Кружка ім. Б. Грінченка в дні 6. лютого 1938 р. в малій салі „Муз. Інст. ім. М. Лисенка“ вул. Шашкевича ч. 5. Початок год. 5. попол. — Старшина. 254

— **На вечір української музики** піяністки Дарії Гординської Каранович з Відня, що відбудеться 4. лютого в год. 8. увечір у великій салі Музичного Товариства ім. Лисенка продають карти вступу в ціні від 50 сот. до 3.— зол. в Союзному Базарі, вул. Руська 20 від понеділка 31. січня в год. від 9—12 і 4—6. Члени Союзу Українських Проф. Музик платять половину.

— **Корисна звичка.** Часте повторювання якихось рухів чи вчинків — переходить у звичку, а звичка стає наче частиною нашої істоти і вдачі. Людина має чимало байдужих, несимпатичних і позитивних звичок., але силою волі може визбуватися відемних та набувати додатні звички, які збільшують моральну вартість людини. Між добрими звичками можемо виробити в собі також звичку — щадити. Спершу треба певної натуги волі, щоб почати складати ощадности (розуміється в котрімсь українськім банку), коли ми досі того не зробили. По деякім часі ощаджувати буде нам щораз лекше і перейде в корисну звичку, якої ніколи не пожаліємо, бо вона принесе нам поважні матеріяльні користи і дасть велике внутрішне вдоволення. Дуже цікаво оповідають деякі ощадні люди про те, як вони привикали щадити і з яким добрим успіхом. Один приватний службовик, що має всього стокілька золотих місячно і вдержує родину, розказує нам, як він привик щадити і по кількох роках досяг того, про що колись і думати не важився: купив собі малу будівельну площу. Ручимо, що на тій площі він іще матиме свій малий, але власний дім. До цього приведе його та корисна звичка. Може хто назве це налогом, — нехай буде наліг, але таких налогових щадників дай нам Боже — якнайбільше. Вони у короткім часі подвоїлиб усе національне майно.

— **„Релігійно-моральне виховання у дитячих роках“** — виклад о. рект. М. Хавлюка з циклю виховних викладів Католицької Акції, відбудеться в неділю 30. ц. м. в салі бібліотеки Т-ва „Просвіта“, Ринок 10, II. пов. в год. 17-ій. Вступ вільний.

— **В память Крутянських Героїв** у Львові 28. ц. м. в 7. год. веч. відправлено панахиди в усіх українських церквах. Скрізь церкви не могли помістити великого натовпу громадян. Особливо численно явилася молодь високих і середніх шкіл, також робітнича і ремісничa. У храмі св. Юра відправив торжественну панахиду

о. прелат Л. Куницький в асисті о. канц. М. Галята, о. сов. Д. Семчишина, о. Белея, о. д-ра Гриньоха, о. Клюса та о. Совяка. Співав гарно академічний хор „Бандурист“. Між приявними були м. ін. інж. А. Мельник, б. полк. СС., багато визначних громадян і велике число молоді.

— **„Буджетування збуту“.** Реферат на цю тему буде виголошений дня 1. лютого 1938 р. у викладовій салі РСУК, при вул. Техніцькій ч. 1, II. пов. в год. 7-ій веч. — Виділ Секції Книговодів при СУПРУГА.

— **Т-во „Відродження“ не дістало дозволу на збірку!** З огляду на зимову поміч безробітним і інші збірки Т-во „Відродження“ теж не дістало дозволу на збірку в усіх воєвідствах. Тому що Т-во мало в цьому році спеціяльні видатки й потребує зокрема в лютому більше фонду на плановану кампанію — просить оцим усе П. Т. Українське Громадянство складати, зокрема в лютому, з власної доброї волі щедрі датки для „Відродження“ на фонд боротьби з отрутами, що від віків винищують, вироджують і уналежнюють український нарід! Ніодин українець не повинен відмовитись від такого датку! Не жалійте гроша на боротьбу за здоровля й силу української нації!

— **Академічні вечорі.** В неділю 30. січня ц. р. в год. 6. вечором відбудеться в салі „Української Бесіди“ (вул. Рутовського 22) виклад проф. М. Демковича-Добрянського п. н. „Плятонова концепція держави“.

— **Крутянська панахида „Орлів“.** У двадцяті роковини бою під Крутами відправиться в неділю, 30. січня ц. р. в год. 9.30 у Петропавлівській церкві на Личакові **урочиста Панахида за** 300 юнаків, полеглих геройською смертю у бою з червоними наїздниками. — „Орли“ ім. кн. Ярослава Осьмомисла у Львові.

— **Крутянська Академія на Личакові.** Заходом „Орлів“ ім. князя Ярослава Осьмомисла у Львові відбудеться в неділю 30. січня ц. р. в год. ... у салі чит. „Просвіти“ при вул. Крупярській ... святочна академія для вшанування двадцятиріччя геройського бою під Крутами.

— **З метрикальних історій.** До свого ... пароха, Л. Ліщинського віднісся парохіянин ... лод. Красівський з проханням, видати йому метрику уродження. О. Ліщинський видав метрику згідно з метрикальною книгою. Та ... рості в Долині не подобалося, що ... метриці було написане не з польським ... ченням. Тому віддав о. Ліщинського до прокураторії в Стрию за фальшування документу. Дня 26. липня, м. р. прокураторія через ... ський суд в Болехові поставила о. Ліщинського, як підозрілого у провині проти зак. з ... § 1. к. к. під дозір поліції у Витвиці ... Ліщинський мусів цілий місяць раз в ... голоситись на постерунку. Вкінці ... обвинувачення, а 29. грудня м. р. прокураторія звільнила обвинуваченого від вини.

— **Поліція наказує збирати продані календарі „Відродження“.** Централя „Відродження“ ... стає далі від своїх членів із Волині ... безправну поведінку поліції. Оце п. ... мащук із Зозова, пов. Рівне, що ... одержання розпродав 50 календарів „Відродження“ на 1938 р., дістав від поліції ... позбирати всі продані календарі ... кари за кольпортажу нелегальних ... минувши вже те, що п. Домащук ... ти всіх 50 людей, кому продав, — ... ка поліції щонайменше дивна, бо ... го зиску членові можна перепродавати ... рювати видання свого Товариства ... го дозволу на кольпортажу (яка є ... зволеним засобом діяльности Т-ва ... які члени Т-ва (як ось п. Тарас ...

сько, пов. Луцьк) доносять, що поліція робить ревізії і шукає за... цензурованою відродженською літературою (наче нелегальною). Іншим конфіскує видання при перевізді, як ось торговельному практикантові Андрієві Гавронському 2 постерункові на стації у Володимирі Волинському сконфіскували стінні й кишенькові календарці „Відродження". Ще інші мають судові розправи за кольпортажу відродженської літератури, як ось П. Семенюк із Олександрії, пов. Рівне, який матиме незабаром розправу в окружному суді в Рівному за безкорисну кольпортажу відродженецької літератури. В усіх тих випадках Головна Рада робить відповідні заходи й взиває не зражуватись переслідуваннями й вести далі статутову діяльність.

— **„Карайте мене, але звільніть від першої жінки".** 29-літній львівський шофер, Юрій Іванович, розійшовся зі своєю 38-літньою жінкою, бо наслідком вічних непорозумінь не міг з нею жити. Не маючи ще розводу, якого його жінка не хотіла йому дати, він оженився вдруге, разом з 27-літньою панною, але ані своїй жінці, ані нікому не признався, що він уже раз жонатий. З новою жінкою жив добре, аж вмішалася перша жінка і загрозила йому, що видряпить йому очі. Тоді він зголосився до влади і заявив: „Я допустився біґамії, вкарайте мене, але звільніть від першої жінки, що старша від мене 9 літ і з якою я не можу жити".

— **Рух людности у Львові.** Статистичний місячник львівської Міської Управи подає, що у вересні м. р. було у Львові 280 подруж, народилося 419 дітей, вмерло 249 осіб, приріст виносить 170 осіб. У місяці жовтні справа погіршилася: вінчань було 448, народилося 358 дітей, а вмерло 348 осіб, приріст виносив тільки 10 осіб.

— **Директор львівських міських театрів уступив.** Директор міських театрів Януш Варнецький вніс до Міської Управи письмо, яким виповідає умову піднайму міських театрів. Своє рішення дир. Варнецький мотивує перевтомою та браком умовин для дальшої праці.

— **Львівська хроніка.** До поліційних арештів віддали служницю Марію Стащук, якій закидають, що вкрала біжутерію вартости 200 зол. на шкоду Вікторії Шидловської, у якої служила. — За решіткою знайшлися Теодор Бабяк і Володимир Семків теж за крадіж на шкоду Мартина Мазана (Львівських Дітей 73). — На вул. Стрийській самохід ч. А. 40946 наїхав на Антона Конюша з Волкова, який переходив вулицю. Конюш потовчений.

— **Весна.** З місцевости Ходзеж, на Познанщині, повідомляють, що там у деяких городах зацвили вже братки, а кущі бузка пускають бруньки.

— **Робітники в Лодзі виповіли збірну умову.** Незалежно від робітників котонового промислу і робітники, що працюють при т. зв. круглих машинах при виробі панчіх, виповіли збірну умову, домагаючись підвишки платень на 15 відс. Конференцію для порозуміння у тій справі скликали на 28. ц. м.

— **Процес Марушечка відбудеться в половині лютого.** Слідство проти схопленого в Білій бандита Марушечка ведуть швидким темпом. До Вадовиць, де Марушечко тепер сидить, приїздять слідчі судді з Варшави, Катовиць і Кельц, які доповнюють свої акти про злочини, яких Марушечко допустився на тих теренах. Розправа визначена вже на 17-го лютого. Визначену за схоплення Марушечка нагороду в сумі 1000 зол. поділять на дві частини: одну дістануть ті, що схопили спільника Марушечка Кашевюка (згинув підчас поліційної погоні), а другу постерунковий Міцінський, шофери Мендзибродський і Адамчик та портьєр готелю „Під орлом" у Білій.

— **Підземні струси на Шлеську.** У свентохловицькому повіті, на Шлеську, було кілька підземних струсів, що тепер щораз частіше повторяються, особливо на теренах в околиці Руди Шлеської та Рудської Кузниці. Ці струси не лише викликують неспокій серед людности, але й спричинюють матеріяльні шкоди. Будинки грозять заваленням. Внаслідок одного такого струсу запався на більшому просторі город, а в глибині витвореної лійки появилася вода. Явище досліджує воєвідська комісія.

— **Катастрофа в німецьких копальнях.** З Дуісбургу, над Рейном, повідомляють, що в копальні „Тіссен" трапився нещасливий випадок. В одному шибі обсунулося склепіння, а під руїнами згинуло трьох гірників. — Під Бреславлем у копальні королевої Люїзи обсунулася земля на висоті 400 метрів під землею. Земля засипала кількох гірників і відтяла їх від світа. Одні вмерли, трьох важко ранених

— **Румунські жиди приймають католицизм.** У Темешварі місцеві жиди масово приймають католицизм. Між іншими охрестилися вже: редактор „Темешварер Цайтунг" Ляйпнік та кількох визначних лікарів і банкирів.

— **Нова копальня вугля і нове місто.** Минулого року один селянин на Сардинії підготовляючи терен під управу маслин, натрапив на чорну, блискучу скалу. Досліди виказали, що це вуглевий басейн на просторі 12.000 гектарів, в якому є до 100 мільйонів тон вугля. Від трьох місяців ведуть там працю, щоб прокопати хідники, які уможливлять продукувати 1.200.000 тон вугля річно. Одночасно будують там нове місто, що називається Карбонія. Воно обраховане на 20 тисяч мешканців і вже 28-го жовтня ц. р. передадуть його до прилюдного вжитку.

— **Місто Галац під водою.** Румунська преса пише, що ледові криги так заблькували Дунай, що рівень води дуже високо піднявся і місто Галац знайшлося знову під водою. Тому що криголомами не вдалося нічого зробити, почали розбивати лід динамітом.

— **Японія зменшує кількість вовни у тканинах.** Японський уряд контролі заграничної торговлі наказав фабрикантам додавати волокна целюльози при виробі вовняних матеріялів. Ця домішка має виносити 10 відс. при продукції вовняної пряжі і від 20 до 30 відс. для вовняних тканин. Цей розпорядок не відноситься до тканин призначених на військові достави і до експортових тканин. Від 1-го лютого цей розпорядок поширюється і на бавовняні тканини, при чому в них буде 30 відс. целюльози.

— **Іспити з румунської мови для національних меншин.** Черновецька преса повідомляє, що всі урядовці маґістрату й електрівні у Чернівцях та всі громадські службовики, на Буковині, що належать до національних меншин, мусять здавати ще раз іспит з румунської мови. Цим разом переводитимуть ці іспити дуже гостро.

— **Продукція золота в Абісинії.** В перших 11 місяцях 1937 р. вплинуло до „Банка д' Італія" понад 416 кґ. золота, добутого в копальнях італійської Східньої Африки. Небавом — як кажуть — продукція золота дійде там до 50 кґ. місячно.

—o—

З концертової салі.

А. УНІНСЬКИЙ, піяніст.

Концерт Унінського, влаштований бюром Тірка, можна зачислити до найкращих імпрез цього сезону. Вичисляти подрібно усі вальори цього піяніста зайва річ. Треба лиш зазначити, що молодий артист у своєму розвитку осягнув вже сьогодні рівень, який кваліфікує його на піяніста дуже високої кляси.

Велика сконцентрованість і дуже вміле підчеркнення стилів Баха та особливо Скарлятті, глибина поезії Шумана, технічно-інтерпретаційні трудноші варіяцій Брамса на тему Паганіні, елеґанція програмових картин Дебюссі і врешті усі численні питомі прикмети музики Ліста і Шопена, все це в інтерпретації Унінського було подане в спосіб справді досконалий і переконливий. Захоплена публика (саля польської консерваторії була виповнена по береги) змусила Унінського до трьох наддатків (Шопен).

Роман Савицький

З кіна.

КІНО КОПЕРНИК: „ІСТОРІЯ ОДНОЇ НОЧІ".

Молода гарна жінка, що вийшла замуж за жорстокого ненормального багача старається зносити своє подружжя терпеливо. Чоловік замучує її безпідставно заздрощами. Він сам дає притоку (не знаючи про це) до одного випадкового знайомства своєї жінки в ресторані. Жінка теж не знає, хто такий той новий знайомий, який рятує її у трагічній хвилині. На її вибраного паде підозріння душегубства. Щоб його рятувати від смерти, вона готова пожертвувати своїм почуванням, розстатися з ним. Фільма з кримінальним підкладом і трагічними сценами, має теж погідні та веселі моменти. Зроблена дуже вдатно, настроєво. Шарль Боє має типову американську красуню за партнерку.

КІНО КАСІНО: „КОРОЛЕВА ПЕРЕДМІСТЯ".

На підставі старого, колись популярного водевілю зробили у Варшаві добру комедію з цілим рядом комічних типів. Історія інтеліґентної сироти, що виховується в бідній родині, не знаючи нічого про своє походження відтворена широко; маємо, як у деяких американських фільмах, навіть цілу судову розправу. Дуже добре виведена забава в передміському шиночку і побутові сцени. Є з чого сміятися, можна теж пустити сльозу зворушення над долею бідної Мані, що виходить заміж щаслива і багата.

КІНО ЕВРОПА: „24 ГОДИН КОХАННЯ".

Весела сатира на пару молодих акторів, що щиро кохають одне одного, але не можуть жити без сварок, сцен заздрости і чисто акторської комедії. Улюблений славний актор, що грає „Гамлета", „Ромеа" і „Отеля" має такі великі успіхи між жіноцтвом і так багато серцевих справ, що вже 12 разів вибирався до шлюбу зі своєю улюбленою партнеркою і ніколи не міг дотримати слова. Трапляється нагода — змінити своє життя, бути чесним, зробити велику прислугу одному джентельменові, якого наречена завернула собі голову саме ним — артистом, що так чудово відтворює Ромеа. Артист випробовує найкращі свої ролі, щоб знеохотити дівчину до себе і це доводить до прекомічних ситуацій. Комедія жива та інтеліґентна. Головні ролі грають дуже приємно Джін Беннет, Леслі Говард та Олівія Говіленд.

„Зберегти від забуття памятку життя свого народу є справжнім подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша („Записки о Южной Руси", 1, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Культурно-Історичного Музею НТШ у Львові" (вул. Чарнецького 24) і ви, стаючи у його ряди, причинитесь цим до ствердження старовинности української культури та її високого, европейського рівня вже у княжій добі.

‡ Посмертні згадки.

Дня 26. м. м. відійшов від нас невіджалуваної памяти о. **Онуфрій Вергун**, парох Дебеславець, пов. Коломия в 80. році життя і в 53. священства. Не стало одного з тих, які від ранньої молодости, ще на шкільній лавці, взяли на себе великий громадянський обовязок та до кінця свого трудящого життя не зігнулися під його тягарем.

Вийшовши зпід селянської стріхи відчував покійний живо потреби села і у своїй душпастирській праці в Бережанщині, Гусятинщині і 37 літ в Коломийщині все віддав для того народу, з якого сам вийшов.

Тому нехай Покутська земля, для якої трудився, не жалуючи своїх сил, буде йому пером.

В. Й. П! 252

Антін Дацко, помер дня 25. січня 1938. р. Покійний уродився в 1876. році в Миколаєві н. Дн. До війни був австрійським старшиною при інтендантурі IV. дивізії кавалерії, підчас світової війни приділено його як старшину до польового суду.

Дня 4 листопада 1918 р. зголосився він у Львові в ряди УГА, де виконував ріжні обовязки і перебував з нею ввесь час, спершу як поручник, начальник харчевого складу IV. Бригади, відтак як інтендант IV. Бригади, начальник господарського уряду II. галицького корпусу, разом з армією переходить за Збруч, ділить її долю і недолю. перебуває тиф і вкінці у вересні 1920 р. разом із групою ген. Кравса переходить до Чехословаччини. В 1926. р. вертається до рідного краю і від листопада 1927. працює ввесь час як урядовець „Маслосоюзу".

Покійний визначався погідною вдачею, кришталиним характером, працьовитістю і солідністю, за що діставав неоднократні письменні признання, а серед товаришів та окруження тішився загальною пошаною і симпатією. Установа втратила в ньому одного з найкращих працівників, а дружина і двоє дітей свого улюбленого та зразкового мужа і батька. В. Й. П!

—o—

Дописи.

ЯВОРІВ.

Мистецький вечір живого слова (Леся Кривіцька — рецитація, Андрій Поліщук — пісні). Вирішні атрибути мистецького профілю відомої драм. артистки й рецитаторки, Лесі Кривіцької, це: милозвучний голосовий орган, непорочна дикція, широкий динамічний обсяг, вільно та помірно оформлені мистецькі задуми. Усі „вороги" декламації (між ними сьогоднішній дописувач), виховувані на найчастіше хибно виконуваних рецитаціях, повних нездорової патольогії та екстремної динаміки, стали, почувши правдивого мистця у тій ділянці, щирими прихильниками цієї галузи мистецтва. У програмі поезії Вороного, Курдидика, Лепкого, Левицької, Лужницького, Надсона, Олеся, Тичини, Шевченка та Чупринки. Крім цього Кривіцька оспівала теж вечір мельодекламаціями до текстів кабаретових пісень, таких як Б. Весоловського „Танго", до „Чарів ночі" Олеся (муз. В. Безкоровайного) „Вулиця" Лужницького (муз. Балтаровича) і „Танго" Курдидика (муз. А. Рудницького). Гідним партнером Лесі Кривіцької був цього вечора А. Поліщук — знаний вже нашій публиці, що його витала з захопленням. Це співак з прекрасним баритоном. Якість голосової барви і його сила позволяє надіятись, що з Андрія Поліщука буде в будучині знатний співак. Поліщук співає ритмічно. Програма дібрана до голосу. Спеціяльність співака пісні з „моровим" акцентом. Брак вирізніших похвалів у динаміці зникне в приймбдепности. В програмі твори Артемовського, Кенемана, Лисенка, Моцюшка, Направніка, Чайковського і народні пісні: Чумак, Жупанель. Публики багато, милий настрій

Белев.

Як щороку, так і в цьому році ходили з колядою чоловіки, жінки, хлопці і дівчата. Не розтрачуйте одержаних дарунків, але призначіть їх Рідній Школі й негайно туди перешліть! Цього вимагає національний обовязок!

БРОДИ.

Політична нарада УНДО. Дня 10.го січня п. р. відбулася у Бродах політична нарада УНДО у приявї 106 осіб. Були заступлені такі громади: Броди, Смільно, Фільварки Великі і Малі, Пониковиця, Ясенівчик, Гаї Смоленські, Лешнів, Заболотці, Залісся, Сеньків, Суходоли, Руда Брідська, Понікві, Шнирів, Конюшків, Корсів, Ржанів, Берлин, Клекотів, Голосковичі, Чехи, Вербівчик, Дуби, Казимирів. Нарада мала на меті налагдити співпрацю громадянства політичного повіту Броди і розбудити політичну активність. Присутні мали представити організаційний стан на місцях. На нараду явився пос. В. Кузьмович. Він виголосив політичний реферат, в якому проаналізував теперішній наступ польського громадянства та його консолідацію. Вкінці подав політичні напрямні організації українського відпору. Дискусія, що почалась після реферату, була на дуже високому рівні. Видно було велике зацікавлення темою, а також одностайність в оцінці теперішнього політичного положення українців. У дискусії забирали слово: о. Кусій, п. Тадей Сегала зі Залісся, п. Іван Карп з Пониковиці, студ. Богосл. Ярослав Сірко з Бродів, п. Максим Недорожник з Понковиці, о. Прокопович з Вербівчика, п. радн. Панас з Бродів, п. Антін Швайка зі Заболотець та інші. Проводив голова ПНК УНДО д-р Жолкірчук. Нарада покінчилась відспіванням національного гимну.

КОЛОМИЯ.

„Ялинка" в Міщанському Брацтві арх. Михаїла відбулася в домівці Брацтва заходом дир. В. Породка в неділю 23. п. м. При заставленому столі зійшлися представники нашого духовенства та світської інтелігенції (на жаль, її було за мало) з гуртом старшого й молодшого міщанства. Після коляди „Бог предвічний" і взаїмних побажань міщанства своєму пароховї й навпаки почалася мила гутірка, переплітана промовами (оо. Кабаровського, п. Кисіля, проф. Николишина, Д. Породка, М. Яремчука, Ранича й дяка Святовича), в яких заторкнено багато актуальних справ міщанського життя з національно-організаційного й господарського боку. Шкода тільки, що звужено рамки запрошених міщан, а й жіноцтво міщанське зовсім не було заступлене.

Цьогорічний Йордан відбувся відмінно, як минулими роками, бо на приказ вищої військової влади у богослуженні у церкві взяли участь представники державної й автономічної влади та місцевого гарнізону, а в процесійному поході на Прут почесний відділ війська в повному виряді з орхестрою, яка грала по дорозі коляди, „Коль славен" і „Сердечна Матко"... Недужого пароха заступав у поході й водосвятті о. радн. Капустинський. Гарна погода стягнула велику масу ріжнонаціонального народу, які інтерпретували ту іновацію відповідно до своїх національних настроїв. Замітна річ, що найближчої ночі невідомі напасники вибили шиби в домі пароха — мабуть у звязку з йорданським походом...

Закрили читальню „Просвіти" ім. Сковороди. Дня 21. п. м. староство закрило читальню „Просвіти" ім. Сковороди, в якій гуртується академічна молодь та абсольвенти середніх шкіл, перевівши ревізію й забравши всі книги й папери читальні. Причиною закриття були виступи деяких членів тієї читальні підчас листопадових поминок; влада добачила в них переступлення статутових меж діяльности в політичному напрямку. Проти цього рішення виділ розвязаної читальні внесе відклик до воєвідства.

ТЕРНОПІЛЬ.

За зміною самоуправного закона. — Масове віче українських радних у Тернополі. Повітовий Народний Комітет УНДО в Тернополі, під проводом п. Остапа Сінка, скликав усіх українських членів громадських і волосних рад і управ та повітової ради в Тернополі, щоб обговорити справи звязані з територіяльною самоуправою, а зокрема недалекі вибори на солтисів. В суботу, 15. січня п. р. явилося на віче 271 українських радних з 63 громад Тернопільщини, у цьому і дві селянки, 18 волосних радних і член повітового виділу п. Дебельський з Березовиці Великої, що є доказом великого зацікавлення самоуправними справами. Віче відкрив п. Остап Сінк, голова ПНК, покликуючи до співучасти у проводі п. Миколу Малицького з Шляхтинців, члена воєвідського самоуправного виділу і бувшого посла п. Антона Кунька з Чернелева Руського, члена повітової і волосної ради, а на секретаря п. Михайла Матушевського, громадського радного з Кипячки. Реферат про закон про територіяльну самоуправу та про компетенції поодиноких самоуправних установ і органів виголосив **посол д-р Степан Баран**, даючи усюди порівнання між обовязуючим вже пятий рік новим польським законом і давнішим галицьким законом, що не давав такої влади старості, повітовому виділові й війтові, яку вони мають нині на основі теперішнього польського права. Подрібно обговорив теж д-р Баран справи, що належать до громадських рад і до солтиса як виконавчого органу та візвав присутніх радних, щоб при недалеких виборах солтисів у Тернопільщині, що мають бути в лютім п. р., постаралися за вибір солтисами наших свідомих людей усюди, де це можливе. Після реферату присутні радні ставили запити у ріжних практичних справах, звязаних з виконанням закону про територіяльну самоуправу, на які пос. Баран дав відповідь і вияснення, почім предсідник віча п. Сінк ствердив, що зібрані згідно з рефератом д-ра Барана домагаються за зміною дотеперішнього закона про територіяльну самоуправу в напрямі його основної демократизації.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Сокільська діяльність може загрожувати „порядкові публічному". 19 молодих громадян села Валява, п. Перемишль, перед кільвома тижнями внесли до Львівського Воєвідського Уряду прохання зареєструвати новозаложене у Валяві сокільське гніздо. По довгих, нетерпеливих очікуваннях дістали таке письмо: Urząd Wojewódzki Lwowski. Wydz. Społ. Polit. L. P. S. 25/529/37. Lwów 17. XII. 1937. Do Założycieli Stow. Gimn. Sportowego T-wa „Sokił" w Walawie, do rąk p. Mikołaja Haluna. Urząd Wojewódzki Lwowski na podstawie art. 20 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. X. 32 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 804) nie uwzględnia podania o rejestrację stowarzyszenia p. n. Gimn.-Sportowe T-wo „Sokił" w Walawie, ponieważ jego istnienie mogło by spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. W szczególności Urząd Wojewódzki na podstawie przeprowadzonych dochodzeń ustalił, że założyciele biorą czynny udział w życiu politycznym i pod płaszczykiem stowarzyszenia rozwijali by działalność niedającą się pogodzić z obowiązującym porządkiem prawnym i ze statutem. Od decyzji niniejszej wolno wnieść odwołanie do M. Spraw Wewnętrznych przez Urząd Wojewódzki Lwowski w ciągu dni 14-tu po doręczeniu. Za wojewodę: Alfred Kling radca. Коментарі зайві. Проти такого рішення члени-основники внесли відклик.

К-в.

СХІДНИЦЯ-БОРИСЛАВ.

Анкета в нафтових справах. Дня 16. п. м. відбулася у нас анкета власників нафтових піль у справі нового нафтового закону, який мають завести у Польщі. Салю Народнього Дому виповнено вщерть, а й на дворі перед Просвітою, через брак місця у салі, повно народу. Прибули на цю анкету відпоручники Т-ва „Подойма" у Дрогобичі інж. Гаврилак та інж. Антоневич. Анкету відкрив голова Кружка „Рідної Школи" і бурмістр Східниці п. Бобешко. Інж. Гаврилак подав новий нафтовий закон, який мають увести і підкреслив, що він дуже пошкодить власникам нафтових теренів, бо обмежує кількість брут до 5. обмежує право пропьонувати і т. п. Інж. Антоневич у промові ... присутні вислухали з великим зацікавленням ... ціль і працю Комітету й делегації, на чолі ... д-р Ільницький і д-р Савойка з Дрогобича ... взялися інтенсивно до оборонної акції і видали ... цінні брошури для членів сойму та ... У дальшій промові референт обговорив ... збирати потрібні фонди на оборонну акцію і ... вував створити організаційний комітет, ... взявся би до праці на місці. Побажавши ... праці інж. Антоневич закінчив свою промову. ... того промовляв дальший місцевий організатор ... Багато присутніх зверталося до референта ... тами щодо подробиць нового закону. ... організаційний Комітет з самих енергійних ... Східниці, з п. Бобешком у проводі. Треба ... східничани, які вже перед ... ности й працьовитости і тепер ... якої піднялися.

Присутній.

Спорт.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Пригадуємо, що боксерський матч обох дружин відбудеться в неділю, в год. 7. вечором у Спортовій Залі при вул. Яблоновських. Ціни вступу низькі.

ЧОРНІ (ЛЬВІВ)—ПОГОНЬ (КАТОВИЦІ)

Перший матч гаківковий за першенство ... Польщі відбувся в Катовицях. Виграли ... хоч зовсім заслужено Чорні, для яких ... Ясінський II.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 30. І. год. 3.30 попол. „Сіси"; год. 7.30 „Старосвітська ідилля". Для молоді недозволене.

Понеділок 31. І. год. 7.30 „Старосвітська ідилля". Для молоді недозволене.

Театр Рівнородностей:

Неділя 30. І. год. 3.30 попол. „Розрахунок", год. 7.30 „Дімок в карт".

Понеділок 31. І. год. 7.30 веч. „Дімок в карт".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

САДОВА ВИШНЯ:

30. І. Довбуш.

ЖЕЛІНКА:

1. І. Орлеана.
2. II. Процес Мері Деген.
3. II. Довбуш.

ПЕРЕМИШЛЬ (саля Роб. Дому):

3. II. Орлеана.
4. II. Процес Мері Деген.
5. II. Під курателем.
6. II. Прем'єра: Лісова пісня, драма-феєрія в 3 діях з прольогом Лесі Українки.

КІНА.

АПОЛЬО: „Останній алярм".
АТЛЯНТИК: „Предивна брехня Ніни Петровни".
БАНДА: „Ромео та Джульєта", „Львівські клячі".
ГРАЖИНА: „Знахар".
ЕВРОПА: „24 години кохання".
КАСИНО: „Королева перевдягання".
КОПЕРНИК: „Історія одної ночі" з Шарлем Боє.
МАРҐЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Псевльвар із Відня", „Орел летить до Китаю".
МІРАЖ: „Дипльоматична жінка".
МУЗА: „Король і хористка".
ПАН: „Не забудь про мене" (з Беньяміно Джільї, Магдою Шнайдер, Петром Боссе).
ПАЛЯС: „Узяв князя Йосифа".
РАЙ: „Крайцерова соната" з Лілль Даговер.
РІЯЛЬТО: „Подружжя в любовці" з Мирна Лой і Варн. Вестером.
СВІТ: „Забуті люди", „Відний Тарзан".
СТИЛЕВЕ: „Графиня Владінов" і ревія.
ТОН: „Місті гаврити", „Дармоїд".
УЛІТА: „Підводний човен ч. 9" і ревія.
ХИМЕРА: „Світильні півночі".

ФОТОПЛАСТІКОН:
(пл. Міцкевича 5).
„Того".

ФОТОПЛАСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Китай і Індокитай".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 30. січня 1938.

7.30 Сигнал часу, 8.05 Ран. деннник, 8.15 Для села: Хліб. галетка, гр. пл., Властива ведення у господарстві, 8.30 Народна пропаганда, 8.40 Альм: „Колиб я був королем", увертура, пл., 8.50 Як робити ... 10.30 Пучіні „Богема" з пл., 11.30 Битва народів під Ляйпціґом, 12.03 Муз. концерт, 13.00 Фільм. огляд, 13.10 „Веттерос" з життя еміґр. робітників з Бразилії, 13.30 Музика форт. у вик. Яна Ежерепського, пісеньки І. Пашковської, 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів. Суспільна гутірка. Музика з пл., Репортаж, 15.45 Для дітей: „Там де тирольський перекарів" 15.55 гр. пл. для дітей, 16.05 Гутірка до пром. орх., 16.45 Авіяція та ... 17.00 Маєток із бабкою, орх., молодь. Куток гумору, спів. Шевченко й ..., 18.00 Театр Уяви: „Друга жінка" ... Коцюбинського, 19.05 „Село ... сонце", 20.00 Концерт смичк. квартету. 20.35, 21.00 Спортові вістки, 20.40, Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.15 Гумор на цензурі, 21.45 форт. реситаль Кл. Аро, 22.25 Легка музика з пл., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Колірові серпантини, легка словно-муз. авд. Юр. Тепи.

Понеділок, 31. січня 1938

6.15—8.00 Ранішня авдиція. 11.15 Для шкіл: „Що я бачив в Індії", гутірка для старших дітей, з інд. музикою, 11.40 У римарськім варстаті, 12.03 Полуднева авд., 13.45 Двожак: Віольончелевий концерт оп. 104 (Касадо й орх.) з пл., 14.25 Розр. музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова, відповіди на листи; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Госп. вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 Орх. концерт; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Найбільші електрівні світа; 17.15 Концерт солістів: **Евгенія Зарицька** сопран, Я. Фоґелівна форт.; 17.50 18.50 Спортова гутірка та вістки; 18.10 Плекання кімнатних ростин зимою; 18.20 Грає Яша Гайфец, гр. пл.; 18.35 Регіоналізм у літературі; 19.00 Газова атака; 19.30 Громадянин як суддя; (про суди присяжних); 20.00 „Раз то мало" муз. опогади з січня; 21.40 Літер. новини; 22.00 Симф. концерт, орх., форт. (у прогр. твори Равеля), 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танкова музика з пл.

Вівторок, 1. лютого 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція. 11.15 Для шкіл: Репортаж із Хохова; 11.40 Грає Вілім Прімрова, пл.; 12.03 Полуднева авд.; 13.45 Бетовен: Симфонія ч. 7, пл.; 14.25 Музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. повісти Івана Ляма: „Голови до позолоти", Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Муз. загадки: авд. для старших дітей; 16.05 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Розр. концерт. орх.; 16.50. 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 „Американським Тибетом"; 17.15 Спів. реситаль Івон де Марк Алу, баритон, у супр. форт.; 17.50 Ініахи наших вулиць; 18.00 8.50 Спортові вістки; 18.10 Моди; 18.20 Еспанські й італійські пісні. Єлджевська сопр., у супр. форт.; 18.35 Для села: Що треба робити у випадку худобячої зарази; Хліб. скрипька; 18.40 Шлеським Бескидом на Бабину Гору; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Десять заслуг і два проступки К. В. Вуйціцького" літер. вечір; 19.30 Хор у супр. форт.; 20.00 „Европа танцює" словно-муз. авд. 20.40 Представляємо спікерів; 20.45 Веч. денник; 21.00 Симф. концерт з Вел. Театру у Львові; 22.00 Танк. музика; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Концерт бажань; 24.00 —1.00 Танк. музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 30. січня 1938.

БЕРЛІН 9.30 16.00 18.00 Розр. музика, 19.15 20.00 21.00 Концерт військ. орхестр; БІЛГОРОД 18.15 20.00 Пісеньки; БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00 22.00 „Клівія" оп. Достала; БУДАПЕШТ 12.30 Симф. концерт, 17.00 Цит. музика, 18.15 Спів, 22.40 Військ. орх.; ВІДЕНЬ 11.45 12.00 Концерт симф. орх., 15.40 Концерт квартету, 19.30 Виступ Вінер Зенгеркнабен, 20.00 21.00 „Віденъ то Віденъ" попурі, сол., квартет, орх., 22.30 Танк. музика; КОШИЦІ 18.00 Концерт хору; МІЛЯНО 17.00 18.00 Розр. концерт, 21.00 22.00 „Паганіні" оп. Легара; ПРАГА 9.00 „Місса Папе Марцеллі" Палестріни, 15.30 Розр. концерт, 17.35 Нім. авд.: Спів, 20.10 21.05 Розр. прогр.; РАДІО ПАРІ 17.45 18.00 19.00 Симф. концерт, 20.30 Гавайські гітари; РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 22.25 Музика та пісеньки; СОФІЯ 18.00 Пісні, 18.15 Легка музика та пісеньки, 19.00 Вок. концерт, 21.00 Оп. мельодії; ФЛЬОРЕНТІЯ 16.30, 18.00 „Федора" оп. Джордано.

Понеділок, 31. січня 1938.

БЕРЛІН 15.35 Муз. дрібнички, 19.10 Секстет, 19.45 Веч. гомін, 20.00 Розр. концерт, 21.00 Весела муз. авд. (саксофон, скр., форт., гітари); БІЛГОРОД 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 18.30 19.00 Цит. музика, 20.10 21.00 22.10 Симф. концерт; ВІДЕНЬ 11.25 Нар. музика, 17.10 Форт. реситаль І. Верги, 17.35 Муз. твори Р. Ґрефа, 18.55 19.00 20.00 21.00 22.00 „Аїда" оп. Верді; ДАВТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Нові пісні на хор, 20.10 Симф. концерт, 21.20 Концерт фільг.; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Форт., 21.00 22.00 Симф. концерт, 22.15 Комедія; ПРАГА 15.15 18.10 Розр. концерт; РАДІО ПАРІ 21.15 Спів, 21.45 Розр. музика, 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера; РИМ 17.15 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Золото Рену" оп. Вагнера; СОФІЯ 19.00 Сонати, 19.45 20.00 Спів, 20.15 21.00 Симф. концерт, 21.30 Болг. нар. пісні.

Вівторок, 1. лютого 1938.

БЕРЛІН 15.00 18.00 Розр. концерт, 19.10 Фр. композитори, 19.45 Веч. гомін, 20.00 Серенади. БІЛГОРОД 20.00 Пісеньки; БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00 22.00 „Кармен" оп. Бізета; БУДАПЕШТ 12.05 Форт., віол., 13.30 21.30 22.00 Цит. музика, 19.00 Орх. концерт, 20.00 Спів (Геле — Франція); БУДАПЕШТ II. 19.00, 20.00 21.00 22.00 „Корабель-марево" оп. Вагнера; ВІДЕНЬ 10.50 Солісти (у прогр. „Гопак" Мусоргського), 19.40 Австр.-шв. концерт (австр. нар. музика, спів), 20.45 21.00 „Любов перед судом" вес. авд.; КЕНІҐСБЕРҐ 19.10 20.00 21.00 „Низини" оп. Д'Альбера; КОШИЦІ 18.00 Словно-вок. авд. ЛЯЙПЦІҐ 19.25 20.00 21.00 „Луція з Ламмермуру" оп. Доніцетті; МІЛЯНО 17.15 Давні танки, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 24.00 „Отельо" оп. Верді; ПРАГА 17.40 Форт., 18.10 Нім. авд.: Гутірка, Пісні, 21.00 Орх. концерт, 22.15 Танк. музика; ПАРІ ПТІТ 21.30 22.00 23.00 „Фіделіо" оп. Бетовена; РАДІО ПАРІ 21.15 Камер. концерт, 21.15 22.00 23.00 „Плюто" драма на осн. Арістофана; РИМ 17.15 Сопран, форт., 21.00 22.00 Військ. орх., 22.20 Клявесин; СОФІЯ 19.00 Спів, 19.45 20.00 Камер. музика, 21.00 22.00 Вок. концерт.

Подяка.

Повбиті тяжким горем після смерти Нашого Батька і Дідуня бл. п. ОНУФРІЯ ВЕРГУНА, пароха Дебеславець складаємо всім тим щиру подяку, що за життя Покійного прийшли до Нього з потіхою, а по смерти віддали поклін Його тлінним останкам кінчаючи її словами гуцульської коляди „Найже Вам буде Бог на дорозі, на кожнім мості, на перевозі.
Діти і внуки.

Красносілля, в січні 1938.

БІРЖА.

Львів 29 січня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·30 88·97. Доляри американські 5.27·50, 5.25·00 Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 295·17—293·45. Франки фр. 17·42—16·97. Франки швайцарські 122·25—121·45, Фунти анґл. 26·46—26·30, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·60—16·90 Кор. дан. 118·14—117·30 Кор. норв. 13·98—132·00, Корони шв. 136·38—135·40, Ліри італ. 21·60—20·80, Марки фінлянд. 11·69—11·75, Марки нім. 109·00 — 105·00 Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20 —25·95, Марки нім. срібні 117·00 — 113·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 65·38, 65·50, 3 інв. 1 ем. 81·00 ненот. 3 поз. інв. 2 ем. 81·25 серія ненот. 5 конверс. 68·75 прем. дол. 41·90, 4 консол 67·00

Папери

Банк Польський 117·50 Цукор 37·00, Вугіль 31·25. 31·00, Ліпьпоп 63·50. Модржеїв 14·00, Островець 55·50, Стараховичі 38·25, 38·00, 38·25, Габербуш 49·75.
Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 29. січня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·00 зол.
1 кг. масла експ. включ. з опак.	3·00 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця (копа)	5·50 зол.

Тенденція вдержана на молоко й масло, на яйця знижкова.

ОПОВІСТКИ.

Замість вінка на могилу Антона Лукіяновича, кол. голови Філії „Рідної Школи" в Турці н. С. і кол. голови філ. „Просвіти" в Бібрці, Олена з Лукіяновичів Липинська з донькою; Денис Лукіянович з родиною; Євгенія з Лукіяновичів і Лев Ясінчуки; Михайло Лукіянович із родиною склали по 25 зол. „Рідній Школі" і на ювилейний дар „Просвіті" — разом 50 зол.

Звичайні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства у Львові. Згідно з вимогами статуту У. Л. Т. проголошуємо **XXIII. Звичайні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства у Львові,** що відбудуться в суботу 12. лютого 1938 року у Львові, в домівці Товариства вул. Підвалля ч. 7, І. п. Початок Зборів год. 5.30 увечір, означе якби в год. 6-ій не звилася потрібна скількість членів. Загальні Збори відбудуться в тій самій домівці, в тим самим порядком нарад в год. 6.30 та їх рішення будуть правосильні, без огляду на число управнених до голосування приявних членів. Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3) Звіти: а) Голови з діяльности Товариства за 1937 рік, б) Делегатів Філій Товариства, в) Генерального скарбника, г) Контрольної Комісії, 4) Дискусія над звітами та уділення абсолюторії уступаючому Виділові. 5) Вибір: а) Голови та нового Виділу, б) Контрольної Комісії, в) Редакційного Комітету. 6) Реферат: Напрями праці УЛТ. в 1938 році. 7) Внески та запити. — За Виділ У. Л. Т. **Д-р Максим Музика,** голова. **Д-р Осип Фіпяс,** секретар. 256

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	[illegible]
Остання сторінка 1/2	[illegible]
Остання сторінка 1/4	[illegible]
Остання сторінка 1/8	[illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" ...